HE 76/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain sekä koulutuskorvauksesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia sekä koulutuskorvauksesta annettua lakia. Ehdotetut muutokset liittyvät tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ja siihen liittyviin muutoksiin.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa säädettyä työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä ehdotetaan muutettavaksi. Työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyssä ehdotetaan mahdollistettavaksi sekä toteutuneeseen palkanmaksuun perustuva että nykyistä työttömyysvakuutusmaksujen perintää vastaava ennakollinen työttömyysvakuutusmaksujen perintä. Lähtökohtaisesti perintämenettely perustuisi toteutuneeseen palkanmaksuun, mutta työnantajilla olisi edelleen mahdollisuus valita ennakollinen perintä. Ennakolliseen perintämenettelyyn tehtäisiin lisäksi muutoksia, jotka mahdollistavat tulorekisterin hyödyntämisen, yksinkertaistavat menettelyä ja vähentävät työnantajiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa. Myös Työttömyysvakuutusrahaston tiedonsaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi tulotietojärjestelmän käyttöönoton johdosta siten, että Työttömyysvakuutusrahastolla olisi oikeus saada yksilöityjä tulo- ja muita tietoja Verohallinnolta sekä Eläketurvakeskukselta ja työeläkelaitoksilta työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten.

Koulutuskorvauksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että koulutuskorvausta olisi haettava erikseen Työttömyysvakuutusrahastolta ja että se voitaisiin työttömyysvakuutusmaksusta hyvittämisen ohella myös maksaa työnantajalle.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
SISÄLLYS....2
YLEISPERUSTELUT....3
1 JOHDANTO....3
2 NYKYTILA....4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö....4
Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta....4
Työttömyysvakuutusrahasto....4
Työttömyysturvan rahoitus....4
Työttömyysvakuutusmaksut....5
Työttömyysvakuutusmaksujen perusteet....5
Työttömyysvakuutusmaksujen maksu- ja perintämenettely....5
Tietojen saanti ja luovutus....6
Muutoksenhaku ja oikaisu....8
Koulutuksen korvaaminen....9
2.2 Nykytilan arviointi....9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET, TOTEUTTAMISVAIHTOEHDOT JA KESKEISET EHDOTUKSET....10
3.1 Tavoitteet....10
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot....11
3.3 Keskeiset ehdotukset....12
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET....13
4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen....13
4.2 Vaikutukset yrityksiin....15
4.3 Vaikutukset kotitalouksien asemaan....16
4.4 Vaikutukset kansantalouteen....17
4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan....17
5 ESITYKSEN VALMISTELU....17
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ....19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT....20
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT....20
1.1 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta....20
1.2 Laki koulutuksen korvaamisesta....27
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET....28
3 VOIMAANTULO....28
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS....28
LAKIEHDOTUKSET....30
1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta....30
2. Laki koulutuksen korvaamisesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta....35
LIITE....36
RINNAKKAISTEKSTIT....36
1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta....36
2. Laki koulutuksen korvaamisesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta....44

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Hallitus antoi eduskunnalle ehdotuksen laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 134/2017 vp) 5 päivänä lokakuuta 2017. Esityksessä ehdotettiin säädettäväksi laki tulotietojärjestelmästä. Lisäksi ehdotettiin muutoksia Verohallinnosta annettuun lakiin (503/2010), verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/1995), oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettuun lakiin (768/2016) ja työnantajan sairausvakuutusmaksusta annettuun lakiin (771/2016). Lait on vahvistettu 12.1.2018. Laki tulotietojärjestelmästä (53/2018) ja laki Verohallinnosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (54/2018) tulivat voimaan 16 päivänä tammikuuta 2018. Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta (56/2018), laki työnantajan sairausvakuutusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta (57/2018) ja laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta (55/2018) tulevat voimaan vuoden 2019 alusta.

Tulotietojärjestelmästä annetussa laissa säädetään työnantajia ja muita suorituksen maksajia sekä tiedon käyttäjiä palvelevasta valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä velvollisuudesta käyttää tulotietojärjestelmää lakisääteisen ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tulotietojen ja muihin niihin liittyvien tietojen antamiseen.

Tulorekisterin tiedot jakautuvat sellaisiin tietoihin, jotka työantaja tai muu suorituksen maksaja on aina velvollinen ilmoittamaan, ja sellaisiin tietoihin, joiden antaminen tulorekisterin kautta on vapaaehtoista. Pakollisen ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot vastaavat niitä tietoja, jotka suorituksen maksaja on nykyisin velvollinen antamaan Verohallinnolle, eläkelaitokselle, tapaturma- ja ammattitautivakuuttamista harjoittavalle vakuutusyhtiölle ja Työttömyysvakuutusrahastolle vuosittaisina niin sanottuina vuosi-ilmoitustietoina. Ilmoittaminen tulorekisteriin korvaa näitä tietoja koskevat nykyiset vuosi-ilmoitukset ja muut tiedonantovelvoitteet tulorekisterin piiriin kuuluvien tietojen osalta. Vapaaehtoisesti tulorekisteriin ilmoitettavat tiedot ovat täydentäviä työsuhteeseen tai muuhun palvelus- tai toimeksiantosuhteeseen liittyviä tietoja, jotka suorituksen maksaja on muun lain nojalla velvollinen antamaan tiedon käyttäjille ja jotka ovat tarpeellisia tiedon käyttäjien ehdotetussa laissa mainittujen tehtävien hoitamisessa.

Tulotietojärjestelmää koskeviin säädöksiin vaikuttaa myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (tietosuoja-asetus), jota aletaan soveltaa jäsenvaltioissa 25 päivänä toukokuuta 2018. Tietosuoja-asetus edellyttää tietyiltä osin kansallista sääntelyä, mihin liittyen tietosuoja-asetusta täydentäväksi sääntelyksi (HE 9/2018 vp) on ehdotettu uutta yleislakia, jolla kumottaisiin henkilötietolaki. Ehdotettu tietosuojalaki muodostuisi erinäisistä tietosuoja-asetusta täydentävistä ja täsmentävistä pykälistä. Mainitut tietosuojasääntelyn muutokset edellyttävät myös muun kansallisen lainsäädännön tarkistamista ja henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten saattamista tietosuoja-asetuksen mukaisiksi.

Tulotietojärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön kahdessa vaiheessa siten, että tulotietojärjestelmästä annettua lakia sovellettaisiin maksettuja suorituksia koskeviin tietoihin vuoden 2019 alusta ja etuustietoihin vuoden 2020 alusta. Vuoden 2019 alusta tietoja käyttäisivät Verohallinto, eläkelaitokset, Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos sekä Työttömyysvakuutusrahasto. Muut tahot ryhtyisivät käyttämän tulorekisterin tietoja vuoden 2020 alusta.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998, jäljempänä *rahoituslaki*) säädetään työttömyysetuuksien rahoituksesta, työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuudesta, työttömyysvakuutusmaksujen suuruudesta, Työttömyysvakuutusrahastosta ja sen tehtävistä, maksu- ja perintämenettelystä sekä muutoksenhausta ja oikaisusta.

Työttömyysvakuutusrahasto

Työttömyysvakuutusrahasto on työnantajien ja palkansaajien hallinnoima itsenäinen laitos, jonka toimintamenot rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksujen tuotolla. Työttömyysvakuutusrahaston tehtävänä on rahoittaa rahoituslaissa tarkoitetut etuudet siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole niistä vastuussa; määrätä ja periä rahoituslaissa tarkoitetut työttömyysvakuutusmaksut ja valvoa laissa säädettyjen työttömyysvakuutusmaksuihin liittyvien velvoitteiden täyttämistä; määrätä ja periä rahoituslaissa säädetty omavastuumaksu; hoitaa Työttömyysvakuutusrahaston varoja tuottavasti ja turvaavasti; maksaa ja periä perusasetuksen 65 artiklan 6 ja 7 kohdan mukaiset korvaukset työttömyyskassan jäseninä olleille maksetuista työttömyyspäivärahoista sekä huolehtia koulutuksen korvaamisesta annetun lain (1140/2013) mukaisten korvausten toimeenpanosta.

Työttömyysturvan rahoitus

Rahoituslain mukaan työttömyysturvan rahoituksesta vastaavat valtio, työnantajat ja palkansaajat pakollisilla työttömyysvakuutusmaksuilla sekä työttömyyskassat jäsenmaksuilla. Palkansaajien ja työnantajien työttömyysvakuutusmaksut tilitetään Työttömyysvakuutusrahastoon, joka vastaa työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavista osuuksista ja etuuksista. Työttömyyskassojen maksamista ansiosidonnaisista etuuksista työttömyyspäivärahoista ja vuorottelukorvausten menoista valtio kustantaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden. Valtio ei osallistu lomautusajalta, sääesteen ajalta eikä lisäpäiviltä maksettujen etuuksien rahoitukseen. Työttömyyskassan osuus kustakin ansioon suhteutetusta päivärahasta on 5,5 prosenttia. Työttömyysvakuutusrahasto vastaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoituksesta siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole siitä vastuussa. Korotetun ansio-osan Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa kokonaan. Työttömyysvakuutusrahasto maksaa työttömyyskassoille työttömyyskassalain (603/1984) 26 §:n mukaista hallintokuluosuutta ja työttömyyskassalain 19 a §:n mukaista jäsenmaksujen tasausta.

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa myös työntekijän eläkelain (395/2006) 182 §:ssä tarkoitetun vakuutusmaksun suorittamisesta Eläketurvakeskukselle ja valtion eläkelain (1295/2006) 133 §:ssä tarkoitetun maksun suorittamisesta valtion eläkerahastolle työttömyys- ja koulutusajalta sekä palkkaturvalain (866/1998) 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 29 §:n mukaisen määrän suorittamisesta. Lisäksi Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitetun aikuiskoulutustuen ja sen hallintokulut, Koulutusrahastosta annetussa laissa (1306/2002) tarkoitetut hallintokulut ja ammattitutkintostipendit muiden kuin valtioon virka- tai työsuhteessa olevien henkilöiden osalta. Rahoituslain 23 §:n mukaan Työttömyysvakuutusrahasto tilittää Kansaneläkelaitokselle palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä työttömyysturvan peruspäivärahan rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien osuutta työt-

tömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää. Lisäksi Työttömyysvakuutusrahasto tilittää Kansaneläkelaitokselle peruspäivärahan rahoitukseen vuosittain 50 300 000 euroa.

Työttömyysvakuutusmaksut

Työttömyysvakuutusmaksuilla sekä niistä saatavilla sijoitustoiminnan tuotoilla ja tarvittaessa lainanotolla rahoitetaan Työttömyysvakuutusrahaston menot. Rahoituslain 2 §:n mukaan työnantajan on suoritettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu ja työntekijän palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu, jotka maksut on määrättävä siten, että rahasto voi suoriutua sen vastattavana olevien työttömyysetuuksien rahoituksesta ja muista lakisääteisistä menoistaan.

Rahoituslain 12 §:n 1 momentin mukaan työnantaja ja lain 15 §:ssä tarkoitettu työntekijä on velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksun työntekijän Suomessa tekemästä työstä. Rahoituslain 12 §:n 2 momentin mukaan valtio ei ole velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksua. Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on kuitenkin valtion liikelaitoksella.

Työttömyysvakuutusmaksuista ja niiden määrästä säädetään rahoituslain 18 §:ssä. Työttömyysvakuutusmaksuja ovat palkansaajan, työnantajan, yrityksen osaomistajan palkansaajan, yrityksen osaomistajan työnantajan, valtion liikelaitoksen ja yliopistolain 1 §:ssä tarkoitetun yliopiston työttömyysvakuutusmaksut. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusprosentit säädetään kalenterivuodeksi kerrallaan.

Työttömyysvakuutusmaksujen perusteet

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteesta säädetään rahoituslain 19 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevana palkkana pidetään työ- tai virkasuhteessa saatua palkkaa, tulospalkkiota tai muuta vastiketta, joka on maksettu tai sovittu maksettavaksi korvauksena työstä. Tällainen vastike katsotaan palkaksi myös silloin, kun sen maksaa työntekijälle työnantajan sijasta konkurssipesä, palkkaturvalaissa (866/1998) tarkoitettu palkkaturvasta huolehtiva viranomainen tai muu maksaja (sijaismaksaja). Palkkaan luetaan myös työstä maksettava vastike, joka on sovittu osaksi tai kokonaan hyvitettäväksi yleisöltä saatavilla palvelu- tai lahjarahoilla; vakuutuskassalaissa (1164/1992) tarkoitetun sairauskassan maksamalla päivärahalla, jota työntekijä saa laissa säädetyn tai työehto- tai muussa sopimuksessa sovitun palkan sijasta; taikka lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaisella yksityisen hoidon tuella tai vastaavalla muulla valtion tai kunnan maksamalla tuella. Pykälän 2 momentissa säädetään, mitä ei kuitenkaan muun muassa pidetä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevana palkkana. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä pidetään pykälässä säädettynä palkkana.

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun perusteesta säädetään rahoituslain 19 a §:ssä. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena on se yhteenlaskettu palkkasumma, joka muodostuu työnantajan ja sijaismaksajan maksamista, 19 §:ssä tarkoitetuista palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevista tuloeristä, ellei 12 ja 12 a §:stä muuta johdu. Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella.

Työttömyysvakuutusmaksujen maksu- ja perintämenettely

Työttömyysvakuutusmaksujen maksu- ja perintämenettelystä säädetään rahoituslain 7 luvussa. Työttömyysvakuutusmaksujen perintä siirrettiin lokakuun 10 päivänä 2012 voimaan tulleella lailla työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (542/2012) Työttömyysvakuutusrahaston hoidettavaksi. Aiemmin perinnästä huolehtivat tapaturmavakuutuslaitokset ja Valtiokonttori.

Nykyinen työttömyysvakuutusmaksujen maksu- ja perintämenettely perustuu vakuutusvuoden aikaiseen ennakkolaskutukseen ja vakuutusvuoden jälkeiseen tasauslaskutukseen. Työttömyysvakuutusmaksun ennakon tulee vastata mahdollisimman tarkasti lopullista palkkasummaa. Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksut noudattaen maksupäiväperiaatetta, jolloin palkkaerän kuuluminen tietyn vakuutusvuoden palkkasummaan määräytyy sen mukaan, jolloin palkka on maksettu. Työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta vakuutusvuoden aikana työttömyysvakuutusmaksun ennakkoa vakuutusvuoden arvioitujen ennakkopalkkasummien perusteella. Työttömyysvakuutusrahasto määrää työnantajaa kuulematta työttömyysvakuutusmaksun ennakon pääasiassa joulukuussa sen jälkeen, kun seuraavan vakuutusvuoden työttömyysvakuutusmaksuprosentit on vahvistettu. Työttömyysvakuutusrahasto muodostaa ennakkopalkkasumman Verohallinnolta saatujen oma-aloitteisen verotuksen tietojen sekä työnantajan rahastolle ilmoittamien tietojen perusteella. Työttömyysvakuutusrahasto voi muuttaa ennakkoa tai poistaa sen omasta aloitteestaan tai työnantajan vaatimuksesta vakuutusvuoden aikana.

Rahoituslain 21 b §:ssä säädetään työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa palkkasumma Työttömyysvakuutusrahastolle lopullisen työttömyysvakuutusmaksun määräämistä varten. Työnantajan on ilmoitettava Työttömyysvakuutusrahastolle vakuutusvuonna maksamistaan palkoista vakuutusvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä. Ilmoitusta ei tarvitse antaa, jos työantaja ei ole maksanut vakuutusvuonna palkkoja eikä ennakkoa ole määrätty. Työnantajalla on velvollisuus antaa ilmoitus myös Työttömyysvakuutusrahaston vaatimuksesta.

Lopullisen työttömyysvakuutusmaksun Työttömyysvakuutusrahasto määrää vakuutusvuoden aikana maksettujen palkkojen perusteella pääsääntöisesti vakuutusvuoden päättymisen jälkeen ja lähettää työnantajalle päätöksen työttömyysvakuutusmaksusta ja tarvittaessa perii työnantajalta tasausmaksua tai palauttaa liikaa maksetun ennakon. Jos lopullinen työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin työnantajalta peritty ennakko, Työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta tasausmaksuna perityn ennakon ja lopullisen työttömyysvakuutusmaksun erotuksen. Jos lopullinen työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin työnantajalta peritty ennakko, Työttömyysvakuutusrahasto palauttaa työnantajalle ennakonpalautuksena lopullisen työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon erotuksen. Työttömyysvakuutusrahasto perii tasausmaksulle korkoa ja maksaa myös palautukselle korkoa. Pienin perittävä ja palautettava määrä on 10 euroa.

Työnantajan tulee myös pidättää palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu jokaisen palkanmaksun yhteydessä palkansaajalta ja vastata tämän suorittamisesta Työttömyysvakuutusrahastolle.

Tietojen saanti ja luovutus

Rahoituslain 22 §:ssä säädetään Työttömyysvakuutusrahaston oikeudesta tietojen saamiseen. Sen 1 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahastolla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten:

1) väestörekisteriviranomaisilta henkilötunnuksen perusteella yksilöityjen työnantajien nimeä, osoitetta, henkilötunnuksen muuttumista ja kuolemaa koskevat tiedot;

2) Eläketurvakeskukselta ja työeläkelaitoksilta työnantajakohtaisesti tiedot maksetuista palkoista ja tiedot yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutetuista henkilöistä ja ajanjaksoista, joina henkilöt ovat vakuutettuja mainittujen lakien mukaisesti sekä henkilöille näinä ajanjaksoina maksetuista palkoista sekä palkkaa maksaneiden työnantajien yksilöintitiedot;

3) tarpeelliset tiedot työnantajalta;

4) välttämättömät tiedot viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitetulta viranomaiselta sekä 2 momentissa tarkoitetulta yhteisöltä ja laitokselta silloin, kun viimeksi mainituilla on tai voi olla tietoja työttömyysvakuutusmaksun määräämiseen, perintään tai valvontaan liittyvistä seikoista.

Pykälän 2 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahaston tulee hävittää 1 momentin nojalla saamansa tiedot heti, kun ne eivät ole tarpeen 10 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten.

Rahoituslain 22 a §:ssä säädetään Työttömyysvakuutusrahaston oikeudesta tietojensaamiseen Verohallinnolta. Sen 1 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Verohallinnolta työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten tarpeelliset:

1) työnantajien yksilöintitiedot;

2) tiedot työnantajan ilmoittamista työnantajasuorituksista;

3) suorituksensaajittain syntymävuodella yksilöidyt tiedot työnantajan verotusta varten ilmoittamista maksetuista palkoista ja niihin rinnastettavista suorituksista sekä palkansaajalta pidätetyistä veroista ja pakollisista vakuutusmaksuista.

Pykälän 2 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahastolla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus pyynnöstä saada Verohallinnolta yksilöidyistä suorituksensaajista ja työnantajista 1 momentissa tarkoitettuja tietoja vastaavat, käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot suorituksensaajittain yksilöityinä.

Pykälän 3 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Verohallinnolta työnantajiin kohdistuneita verotarkastuksia koskevat työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten tarpeelliset:

1) työnantajan yksilöintitiedot;

2) työnantajan Verohallinnolle verotusta varten ilmoittamat, palkanmaksua koskevat tiedot ja verotarkastuksessa havaitut palkanmaksuun liittyvien työnantajavelvollisuuksien laiminlyöntiä koskevat tiedot.

Pykälän 4 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahaston tulee hävittää 1—3 momentin nojalla saamansa tiedot heti, kun ne eivät ole tarpeen 10 §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten.

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus yhdistää ja käsitellä 22 ja 22 a §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja 4, 5 ja 6 luvuissa säädetyn työttömyysvakuutusmaksun sekä 8 a luvussa säädetyn omavastuumaksun määräämistä ja perimistä varten. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää siihen asti, kunnes Työttömyysvakuutusrahaston edellä mainitut tehtävät on suoritettu. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Työttömyysvakuutusrahaston tietojensaantioikeuden piiriin kuuluvat tiedot voidaan antaa sille teknisen käyttöyhteyden avulla. Teknisen käyttöyhteyden avulla saa antaa myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus pitää sille rahoituslaissa säädettyjen työttömyysvakuutusmaksuja koskevien asioiden hoitoa varten työttömyysvakuutusrekisteriä.

Työttömyysvakuutusrahastolla on rahoituslain 21 g §:n 1 momentin mukaan oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista rahoituslain 21 b §:n, 21 c §:n 4 momentin, 22 §:n 1 momentin 3 kohdan, 24 §:n 3 momentin ja 24 c §:n mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus.

Muutoksenhaku ja oikaisu

Oikaisuvaatimuksesta Työttömyysvakuutusrahastolle säädetään rahoituslain 24 f §:ssä. Sen mukaan Työttömyysvakuutusrahaston päätökseen työttömyysvakuutusmaksun määrästä saa vaatia oikaisua Työttömyysvakuutusrahastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Hallintolain 49 c §:ssä säädetystä poiketen oikaisuvaatimus on kuitenkin tehtävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen kalenterivuoden alusta, jona päätös on tehty.

Muutoksenhakuoikeutta koskevan 24 g §:n mukaan Työttömyysvakuutusrahaston päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan, ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Työttömyysvakuutusrahaston päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Työttömyysvakuutusrahaston päätökseen työttömyysvakuutusmaksun määrästä ei saa hakea muutosta valittamalla ennen kuin päätöstä on pyydetty oikaistavaksi Työttömyysvakuutusrahastolta 24 f §:n perusteella. Työttömyysvakuutusrahaston 24 f §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 1 momentissa säädetään. Muutoksenhaussa Työttömyysvakuutusrahaston antamaan päätökseen noudatetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n 2 momentissa sekä 4 ja 5—7 §:ssä säädetään. Lisäksi muutoksenhaussa Työttömyysvakuutusrahaston tämän lain 24 c §:n perusteella antamaan päätökseen noudatetaan mitä työttömyysturvalain 12 luvun 8 §:ssä säädetään.

Työttömyysvakuusrahaston oikeudesta oikaista työttömyysvakuutusmaksua säädetään rahoituslain 24 i §:ssä. Jos työnantajalta on peritty liikaa työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa tai palautuskorkoa Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajan hyväksi.

Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa ja palautuskorkoa työnantajan vahingoksi, jos virhe joh-

tuu Työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös silloin, jos työnantaja ei ole antanut palkkasummailmoitusta, palkkasummailmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa. Edellä tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksun oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Työttömyysvakuutusmaksua ei voida oikaista, jos asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu.

Koulutuksen korvaaminen

Koulutuksen korvaamisesta säädetään koulutuksen korvaamisesta annetussa laissa (1140/2013). Lain tarkoituksena on parantaa työnantajan mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen heidän ammatillista osaamistaan kehittävää koulutusta. Lakia sovelletaan koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen (koulutuskorvaus) työnantajalle, jolla ei ole oikeutta koulutusvähennykseen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 56 §:n 6 momentin tai maatilatalouden tuloverolain (543/1967) 10 f §:n 6 momentin perusteella. Lakia ei kuitenkaan sovelleta eduskunnan kansliaan, tasavallan presidentin kansliaan, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan, valtiontalouden tarkastusvirastoon, Suomen Pankkiin eikä Kansaneläkelaitokseen. Lakia ei sovelleta myöskään kotitaloustyönantajiin. Laissa työntekijästä säädetty koskee myös virkamiestä ja viranhaltijaa. Tämän lain toimeenpanosta vastaa valtion virastojen osalta valtiovarainministeriö ja muiden työnantajien osalta Työttömyysvakuutusrahasto. Koulutuskorvausta hakevat valtion viranomaiset valtiovarainministeriöltä ja muut työnantajat Työttömyysvakuutusrahastolta. Koulutuskorvauksesta annetun lain 8 §:ssä säädetään menettelystä haettaessa koulutuskorvausta Työttömyysvakuutusrahastolta. Sen mukaan työnantaja ilmoittaa rahoituslain 21 b §:n mukaisen palkkasummailmoituksen yhteydessä lain 5 §:n mukaisen koulutuskorvauksen määrän. Työttömyysvakuutusrahasto antaa päätöksen koulutuskorvauksen määrästä samassa yhteydessä, kun se määrää rahoituslain 21 c §:n perusteella työttömyysvakuutusmaksun määrän. Koulutuskorvaus vähennetään työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta. Koulutuskorvauksesta annetun lain 9 §:n mukaan Työttömyysvakuutusrahaston maksamaa koulutuskorvausta koskevaan asiaan sovelletaan, mitä rahoituslain 21 c, 22, 22 a, 22 c—24 g, 24 i, 26 d ja 26 e §:ssä säädetään työttömyysvakuutusmaksusta.

2.2 Nykytilan arviointi

Tulotietojärjestelmästä annetun lain tavoitteena on kerätä ja välittää tulotietoja mahdollisimman reaaliaikaisesti sekä yksinkertaistaa palkkatietojen ilmoittamiseen liittyviä menettelyjä ja velvoitteita. Uudesta tulotietojärjestelmästä aiheutuu muutostarpeita rahoituslaissa säädettyyn maksu- ja perintämenettelyyn ja se mahdollistaa perintämenettelyn muuttamisen ajantasaisemmaksi suhteessa nykyiseen jälkikäteiseen maksujen määräämiseen.

Tulorekisteri muuttaa Työttömyysvakuutusrahaston tapaa saada tulotietoja ja muita työttömyysvakuutusmaksujen määräämisessä tarvittavia tietoja. Tulotietojärjestelmän käyttöönoton myötä tulotiedot ilmoitetaan tulorekisteriin yksilöityinä maksajittain ja tulonsaajittain. Esimerkiksi yksilöity työnantaja ilmoittaa tulorekisteriin palkansaajittain henkilötunnuksella yksilöityinä maksamansa palkat pääasiassa viiden päivän kuluessa palkanmaksusta. Henkilötunnuksen puuttuessa tulorekisteriin tallennetaan ulkomainen tunniste, nimi, syntymäaika, sukupuoli ja osoitetiedot sekä maksettavat palkkalajit ja muut luontoisedut eriteltyinä. Työnantajan ilmoittaessa palkanmaksusta henkilötunnuksen omaavalle palkansaajalle, tulorekisteriin ei tarvitse ilmoittaa palkansaajan nimeä, ikää tai osoitetta. Kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 §:n 1 momentin mukaan suorituksen maksaja ei ole velvollinen antamaan tulo-

rekisteriin talletettuja 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja tietoja tiedon käyttäjille muutoin kuin tässä laissa säädetyllä tavalla. Tulorekisteri ei muokkaa tai jalosta tietoa, vaan välittää ilmoitetun tiedon sellaisenaan tiedonkäyttäjille.

Työttömyysvakuutusrahaston oikeudesta saada tietoja työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten säädetään rahoituslain 22 ja 22 a §:ssä. Ne eivät kuitenkaan vielä täysin kattavasti mahdollista Työttömyysvakuutusrahastolle suorituksenmaksajittain ja -saajittain yksilöidyn tiedon saamista. Ottaen huomioon tulorekisterin luonteen, rakenteen sekä tulorekisterin aiheuttaman toimintaympäristön muutoksen, mainittuja säännöksiä on tarpeen täsmentää siten, että Työttömyysvakuutusrahastolla olisi oikeus saada työttömyysvakuutusmaksujen määräämisen, perinnän ja valvonnan toimeenpanoon liittyvien tehtävien hoitamista varten tulo- ja muut tiedot suorituksenmaksajittain ja -saajittain yksilöityinä. Työttömyysvakuutusrahasto saisi tiedot siten myös tulorekisterin kautta sellaisina kuin työnantaja on ne tulorekisteriin ilmoittanut. Koska Työttömyysvakuutusrahaston kokonaisuutena tarvitsema ja tulorekisteristä saama tietosisältö sisältää aina myös tietoja, jotka liittyvät sekä oikeuteen saada tietoja eläkevakuuttamisesta rahoituslain 22 §:n perusteella, kuten esimerkiksi tiedot eläkevakuutuksen lajista, että Verohallinnolta 22 a §:n nojalla, tulisi oikeus tietojen käsittelyyn suorituksenmaksajittain ja -saajittain yksilöiden muuttaa molempiin säännöksiin.

Mahdollistamalla Työttömyysvakuutusrahastolle oikeus saada suorituksenmaksajittain ja -saajittain henkilötunnuksella tai muutoin yksiköityä tulotietoa ja sen saaminen tulorekisteristä, voidaan turvata tehokas työttömyysvakuutusmaksujen toimeenpano ja valvonta sekä mahdollistaa automaattinen tietojen laadunvarmistus. Henkilötunnuksellisen tulorekisteritiedon koneellinen tarkastelu olisi myös nykytilaan verrattuna tehokkaampaa ja tietoturvallisempaa. Se muun muassa mahdollistaisi vakuuttamisvelvollisuuteen liittyvien ikärajojen, osaomistajien ja yrittäjien palkkailmoitusten oikeellisuuden tarkistamisen nykyistä tehokkaammin koneellista lukua hyväksikäyttäen ja edistäisi myös ilmoittajien oikeusturvaa.

Tulotietojärjestelmästä annetun lain johdosta rahoituslakiin tehtävät muutokset eivät mahdollista enää koulutuskorvauksen hakemista Työttömyysvakuutusrahastolta nykyisen palkkasummailmoituksen yhteydessä ja edellyttävät nykyisen koulutuskorvauksen hakemis- ja maksamismenettelyn muuttamista siltä osin kuin koulutuskorvausta haetaan Työttömyysvakuutusrahastolta.

3 Esityksen tavoitteet, toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa tulotietojärjestelmän käyttöönoton johdosta työttömyysvakuutusmaksujen maksu- ja perintämenettelyä sekä tehdä tulotietojärjestelmän käyttöönottoon liittyvät välttämättömät muutokset työttömyysetuuksien rahoittamisesta annettuun lakiin. Muutosten tavoitteena on kehittää työttömyysvakuutusmaksujen määräämistä, perintää ja valvontaa työnantajia ja Työttömyysvakuutusrahastoa palvelevalla ja hallinnollista taakkaa vähentävällä tavalla. Työttömyysvakuutusrahaston kannalta muutoksilla halutaan myös edistää työttömyysetuuksien rahoitukseen kerättävien varojen tasainen kertyminen rahastoon ja parantaa Työttömyysvakuutusrahaston käytössä olevaa tietopohjaa työttömyysvakuutusmaksujen perinnässä. Työnantajien osalta muutosten tavoitteena on, että työttömyysvakuutusmaksujen määrääminen ja perintä nykyistä paremmin tarjoaisi mahdollisuuden ottaa huomioon erilaisten työnantajien tarpeet työttömyysvakuutusmaksujen maksamisessa ja antaisi työnantajille enemmän vaihtoehtoja hoitaa työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuutensa.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Ehdotetun toteuttamisvaihtoehdon lisäksi mahdollisia toteuttamisvaihtoehtoja olisi tehdä nykyiseen maksu- ja perintämenettelyyn vain välttämättömimmät tulorekisteristä aiheutuvat muutokset, muuttaa maksu- ja perintämenettely pelkästään toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaksi taikka siirtää työttömyysvakuutusmaksut Verohallinnolle kerättäväksi muiden veronluonteisen maksujen yhteydessä. Toteuttamisvaihtoehtona on tarkasteltava myös, mitä tavoitteena oleville vaikutuksille tapahtuisi, jos muutoksia ei tehtäisi. Muutoksen pois jääminen tarkoittaisi arvion mukaan sitä, että tulotietojärjestelmän käyttöönoton mahdollistamat vaikutukset perintämenettelyyn ja työnantajiin kohdistuvan hallinnollisen taakan vähentämiseen jäisivät toteutumatta.

Vaihtoehto, jossa voimassa olevaan maksu- ja perintämenettelyyn tehtäisiin vain välttämättömimmät muutokset, tarkoittaisi mahdollisuutta hyödyntää tulorekisterissä olevia tulotietoja lopullista työttömyysvakuutusmaksua määrättäessä nykyisen menettelyn säilyessä pääosin ennallaan. Tämä malli ei mahdollistaisi juurikaan tulorekisterin tuomien mahdollisuuksien hyödyntämistä työttömyysvakuutusmaksujen maksu- ja perintämenettelyssä.

Maksu- ja perintämenettelyn muuttaminen pelkästään toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaksi, tarkoittaisi, että Työttömyysvakuutusrahasto määräisi työttömyysvakuutusmaksut työnantajan tulorekisteriin ilmoittaman todellisen palkanmaksun perusteella. Mallin etuna olisi, että malli perustuisi toteutuneeseen palkanmaksuun, maksut määräytyisivät automaattisesti ja ne laskettaisiin kaavamaisesti ja menettely yksinkertaistuisi nykyisestä. Malli ei mahdollistaisi joustavuutta eikä työnantajille mahdollisuutta harkita toiminnalleen sopivinta tapaa huolehtia työttömyysvakuutusmaksujen maksamisesta.

Työttömyysvakuutusmaksujen perintä siirrettiin Työttömyysvakuutusrahastolle lailla työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (542/2012). Laki tuli voimaan 10.10.2012. Tämän lain valmistelun yhteydessä oli esillä vaihtoehto työttömyysvakuutusmaksujen siirtämisestä Verohallinnolle kerättäväksi muiden veronluonteisen maksujen yhteydessä. Tämä vaihtoehto olisi voinut tuoda toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvat hyödyt, mutta se olisi ollut työnantajalle työläämpi, koska maksujen laskeminen olisi tullut tehdä itse.

Ehdotettava, sekä toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvan, että ennakollisen työttömyysvakuutusmaksujen perinnän mahdollistava malli, palvelisi kattavimmin erilaisista työnantajista koostuvaa työnantajakenttää. Ehdotettava perintämenettely perustuisi pääsääntöisesti toteutuneeseen palkanmaksuun, mutta työnantajilla säilyisi mahdollisuus valita ennakollinen perintä. Tämä ehdotus vastaa Työttömyysvakuutusrahaston toteuttaman asiakaskyselyn[1] tuloksia. Kyselyn tulosten mukaan 54,8 % vastaajista toivoi, että tulevaisuudessa työttömyysvakuutusmaksun voisi maksaa kuukausittain toteutuneen palkanmaksun perusteella. Maksua neljännesvuosittain toteutuneen palkanmaksun perusteella toivoi 20,6 % vastaajista ja nykyisen ennakko-lopullinen mallin säilyttämistä 20,8 % vastaajista. Ehdotettavan perintämenettelyn voidaan arvioida monimutkaistavan työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä nykyisestä ja aiheuttavan lisää hallinnollista työtä Työttömyysvakuutusrahastolle. Tästä huolimatta ehdotettua perintämenettelyä on pidettävä tarkoituksenmukaisimpana tapana järjestää työttömyysvakuutusmaksujen perintä, koska se tarjoaa työnantajille mahdollisuuden järjestää toiminnalleen ja taloudelleen sopivan tavan huolehtia työttömyysvakuutusmaksujen maksamisesta.

[1] Työttömyysvakuutusrahasto toteutti asiakaskyselyn ajalla 16.-28.2.2017. Työttömyysvakuutusrahasto lähetti kyselyn noin tuhannelle uutiskirjeensä tilaajalle tai kanssaan asioineelle. Lisäksi kyselyyn oli mahdollista vastata rahaston verkkosivujen kautta avautuvalla linkillä. Vastaajajoukkoa ei kontrolloitu.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä muutettavaksi ja uudistettavaksi tulotietojärjestelmän käyttöönoton johdosta siten, että uusi perintämenettely mahdollistaisi sekä toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvan, että ennakollisen työttömyysvakuutusmaksujen perinnän. Lähtökohtaisesti perintämenettely perustuisi toteutuneeseen palkanmaksuun, mutta työnantajilla olisi kuitenkin mahdollisuus valita ennakollinen perintä. Ennakolliseen perintämenettelyyn ehdotetaan tehtäväksi muutoksia, joilla tulotietojärjestelmää voidaan hyödyntää ja menettelyä yksinkertaistaa.

Työttömyysvakuutusmaksun perintä perustuisi joko toteutuneeseen palkanmaksuun tai nykyistä työttömyysvakuutusmaksujen perintää vastaavaan ennakkomaksuun.

Toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvassa menettelyssä Työttömyysvakuutusrahasto määräisi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun neljä kertaa vuodessa työnantajaa kuulematta niiden tulotietojen ja muiden tietojen perusteella, jotka työnantaja tai sijaismaksaja on ilmoittanut tulorekisteriin maksuunpanoa edeltävän kolmen kalenterikuukauden aikana maksetuista 19 a §:n mukaisista palkoista. Sama koskee työttömyysvakuutusmaksujen osalajeja kuten palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvassa menettelyssä Työttömyysvakuutusrahasto ei määräisi ennakkoon palkkasummaa, eikä menettelyssä myöskään tehtäisi palkanmaksuvuoden päättymisen jälkeen lopullista työttömyysvakuutusmaksua koskevia päätöksiä ja tähän liittyvää maksujen perintää taikka palauttamista.

Ennakkomaksumenettelyä ehdotetaan tulotietojärjestelmän käyttöönoton johdosta muutettavaksi siten, että työnantajan tulisi pyytää Työttömyysvakuutusrahastolta työttömyysvakuutusmaksujen määräämistä ennakkona, laissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin ennakon määräämisperusteista, ennakon ja lopullisen työttömyysvakuutusmaksun määräämisessä hyödynnettäisiin tulorekisteriä, määrätyn ennakon muuttamisesta säädettäisiin nykyistä tarkemmin, työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa palkkasumma luovuttaisiin ja lopullisen työttömyysvakuutusmaksun määräämistä varhennettaisiin.

Ennakkomaksu menettelynä perustuisi edelleen ennakkomaksuun ja vuoden päätyttyä määrättävään lopulliseen työttömyysvakuutusmaksuun, ja mahdollisesti perittävään tasausmaksuun tai ennakonpalautukseen. Työnantajan tulisi pyytää Työttömyysvakuutusrahastolta työttömyysvakuutusmaksujen määräämistä ennakkona. Pyyntö olisi tehtävä Työttömyysvakuutusrahastolle vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15. päivään mennessä tai toiminnan alkaessa kesken vakuutusvuoden ennen ensimmäisen palkkailmoituksen tekemistä tulorekisteriin. Maksutapaa voitaisiin muuttaa seuraavan vakuutusvuoden alusta lukien ja maksutavan muutosta tulisi pyytää viimeistään vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15. päivään mennessä. Työttömyysvakuutusrahasto määräisi työnantajan tulevaa vuotta koskevan työttömyysvakuutusmaksun ennakon joulukuussa, työttömyysvakuutusmaksujen vahvistamisen jälkeen, ensisijaisesti työnantajan tulorekisteriin ilmoittamien, määräämistä välittömästi edeltävien kahdentoista kuukauden 19 a §:n mukaisen palkkasumman perusteella. Työnantaja voisi kuitenkin myös ilmoittaa palkkasumman työttömyysvakuutusmaksun määräämisen perusteeksi. Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä ennakon myös lyhyemmässä ajassa tulorekisteriin kertyneiden tulotietojen tai arvioimalla määrätyn työttömyysvakuutusmaksun perusteella. Työttömyysvakuutusmaksu jaettaisiin ennakkomenettelyssä neljään yhtä suureen maksuerään, ja erien maksupäivät olisivat kunkin vuosineljänneksen alussa. Sama koskee työttömyysvakuutusmaksujen osalajeja kuten palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Ennakkomaksumenettelyssä maksun perusteena olevaa palkkasummaa voidaan työnantajan aloitteesta muuttaa kesken maksuvuoden. Työnantajan ilmoituksen perusteella palkkasummaa ei kuitenkaan pienennettäisi alle sen palkkasumman, jonka työnantaja tulorekisterin tietojen mukaan on jo maksa-

nut. Omasta aloitteestaan Työttömyysvakuutusrahasto voisi muuttaa ennakkomenettelyn palkkasummaa silloin, jos olisi ilmeistä, että työnantaja on ilmoittanut liian pienen palkkasumman tarkoituksenaan välttyä työttömyysvakuutusmaksujen ennakoiden maksamiselta. Lopullista maksua määrättäessä Työttömyysvakuutusrahasto saisi päättynyttä vuotta koskevan palkkasummatiedon tulorekisteristä heti sen jälkeen, kun joulukuun viimeisen päivän palkanmaksua koskevat tiedot on tallennettu tulorekisteriin. Palkkasummatiedon varhentuminen johtaa myös lopullisen maksun määräämisen varhentumiseen nykytilaan verrattuna.

Työttömyysvakuutusrahaston tiedonsaantioikeuksia koskevia rahoituslain 22 ja 22 a § pykäliä ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmän käyttöönoton johdosta siten, että Työttömyysvakuutusrahastolla olisi oikeus saada niiden nojalla suorituksenmaksajittain ja -saajittain henkilötunnuksella tai muutoin yksilöidyt tiedot työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten.

Koulutuskorvauksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että koulutuskorvausta olisi haettava erikseen Työttömyysvakuutusrahastolta ja että se voitaisiin työttömyysvakuutusmaksusta hyvittämisen ohella myös maksaa työnantajalle.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Tulorekisterin käyttöönotto mahdollistaa nykyistä reaaliaikaisemman ja toteumaan perustuvan työnantajamaksujen perinnän, joka selkeyttää työnantajana toimimisen velvoitteita. Tulotietojärjestelmän käyttöönotto ei vaikuta Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamien etuus- tai muiden menojen määrään.

Vuodesta 2019 alkaen maksujen kerääminen muuttuu. Tulorekisterin käynnistyessä Työttömyysvakuutusrahasto ryhtyy perimään maksuja lähtökohtaisesti toteutuneeseen palkanmaksuun perustuen. Ennakollinen, arvioituun palkkasummaan perustuva ennakkomaksujen perintä olisi edelleen mahdollista työnantajan niin valitessa. Sekä toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvien maksujen, että ennakkomaksuun perustuvien maksujen rytmitys muuttuisi, joka vaikuttaa tulokertymän muodostumiseen. Toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvassa perinnässä on arvioitu perustelluksi kustannusten minimoimisen, hallinnollisen taakan vähentämisen ja perinnän tehokkuuden turvaamisen näkökulmista työttömyysvakuutusmaksujen määrääminen neljä kertaa vuodessa tätä useammin tapahtuvan määräämisen sijasta. Jos työttömyysvakuutusmaksut määrättäisiin neljän kerran sijasta kahdentoista kertaa vakuutusvuodessa, määräämisestä seuraavat kokonaiskustannukset kasvaisivat lähes kaksinkertaisiksi neljän kerran määräämiskertaan verrattuna.

Toteumaan perustuvassa mallissa työnantajamaksu määräytyisi edellisen 3 kuukauden aikana maksetusta palkkasummasta. Tällöin maksu olisi porrastettu alempaan ja ylempään maksuun. Alempaa maksuprosenttia (0,65% vuonna 2018) maksetaan palkkasummarajan (vuonna 2018 2 083 500 euroa) alittavasta palkasta. Jos vuoden aikana kertynyt palkkasumma ylittää palkkasummarajan, nousee maksuprosentti ylittävältä osalta ylempään prosenttiin (2,6 % vuonna 2018).

Uudessa palkkasumma-arvioon perustuvassa ennakkomallissa sekä alempaa että ylempää työnantajamaksua maksettaisiin jokaisessa maksuerässä arvioon perustuvan palkkasumman alempaan ja ylempään työnantajamaksuun jakautumisen suhteessa. Näin jokaisessa maksuerässä maksetaan tasasuuruinen osa koko vuodelle arvioidusta työnantajakohtaisesta keskimääräisestä maksusta. Vakuutusvuotta koskevat palkkasumma-arvioon perustuvat maksuerät

ovat näin ollen saman suuruisia, kussakin erässä maksetaan neljäsosa koko vuoden arvioidusta palkkasummasta ja vakuutusvuotta koskeva lopullinen maksu tarkistetaan seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Myös palkansaajamaksu tilitetään samassa aikataulussa.

Vuonna 2019, kun perintä arvion mukaan muuttuu pääsääntöisesti toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaksi ja laskutus tapahtuu kolmen kuukauden välein, ensimmäinen laskutettava palkanmaksujakso päättyy maaliskuun lopussa. Tulorekisterin ilmoitusajan, Työttömyysvakuutusrahaston käsittelyajan sekä laskun maksuaika huomioon ottaen on ensimmäinen toteumaan perustuva työttömyysvakuutusmaksun maksuerä huhti-toukokuun vaihteessa.

Kumpikin malli muuttaa vakuutusmaksukertymän kertymisaikataulua. Riippuen siitä, kuinka moni työnantaja siirtyy uuteen toteumaan perustuvaan menettelyyn, on tällä vaikutusta erityisesti vuoden 2019 Työttömyysvakuutusrahaston alkuvuoden maksuvalmiuteen. Käyttöönoton jälkeen maksujen kertyminen vuositasolla tasoittuu.

Muutosten voimaantulovaiheessa esitettävien uusien maksuajankohtien mukaisesti työttömyysvakuutusmaksujen tuottokertymä viivästyy enimmillään noin 1 000 miljoonaa euroa nykyiseen maksutuoton kertymiseen nähden neljän kuukauden ajanjaksolla. Tämä heijastuu kertaluontoisena maksuvalmiusvajeena kassavirtaan, mikä tulee ottaa huomioon vuoden 2019 rahoitussuunnitelmassa. Suurin maksuvalmiusvaje kohdistuu alkuvuoteen, jos kaikki työnantajat valitsisivat toteumamallin. Tällöin maksuvalmiusvaje olisi hetkellisesti enimmillään noin -100[2] miljoonaa euroa ennen toteumamallin mukaista ensimmäistä maksuajankohtaa. Rahoitusaseman turvaamiseksi vuoden 2019 alussa vaihtoehtoina ovat valtion osuuden ansiopäivärahasta rahoitusosuuden jaksottaminen siten, että rahoitusosuus painottuu alkuvuoteen ja markkinoilla tarjolla olevat rahoitusinstrumentit. Lisäksi rahoitusvajetta ja maksuvalmiutta heikentää vuoden 2019 syyskuussa erääntyvä joukkovelkakirjalaina, jonka nimellisarvo on 600 milj. euroa.

Työttömyysvakuutusmaksua maksavia yhteisöjä oli vuonna 2016 noin 170 000 kappaletta. Työnantajista 97 prosenttia maksaa palkkoja alle nykyisen 2 083 500 euron palkkasummarajan. Näiden työnantajien työnantaja- ja palkansaajamaksuista kertyy noin 15 prosenttia maksutulosta. On arvioitu, että valtaosa työnantajista siirtyisi toteumaan perustuvaan jälkikäteiseen työttömyysvakuutusmaksujen maksamiseen. Näin siksi, että tämä on työnantajan näkökulmasta kevyin tapa suoriutua työnantajavelvoitteista eikä edellytä työnantajan aktiivista yhteydenpitoa Työttömyysvakuutusrahastoon. Valtion virastojen osalta on jo nykyisin käytössä toteumaan perustuva, neljässä erässä vuodessa toteutuva maksujen maksaminen.

Esityksellä ei ole vaikutusta työttömyysvakuutusmaksujen määräytymiseen. Sillä ei myöskään ole vaikutusta Työttömyysvakuutusrahaston rahoituksen kokonaiskertymään eikä se muuta rahoitussuhteita eri rahoittajaosapuolten välillä. Esityksellä ei myöskään ole vaikutusta Työttömyysvakuutusrahaston rahoittamien etuusmenojen määrään tai siihen, miten Työttömyysvakuutusrahaston menot, sen omia hallintokuluja lukuun ottamatta, muodostuvat tai miten Työttömyysvakuutusrahaston rahoitusosuudet ansiopäivärahasta ja muut sille rahoitettavaksi säädetyt velvoitteet maksetaan.

[2] Oletetuksena, että vuoden 2019 työttömyysvakuutusmaksuprosentit samat kuin vuonna 2018. Oletukset talouden kehityksestä ovat Eläketurvakeskuksen julkaiseman suhdanne-ennusteen (15.1.2018) mukaisia: työttömyys 8,0% ja palkkasumman kasvu 2,6% vuonna 2019. Vuoden 2019 alun tilanne perustuu Työttömyysvakuutusrahaston vuoden 2017 tilinpäätöstiedotteen mukaiseen arvioon nettovarallisuuden muutoksesta vuodelle 2018.

Kokonaisvaikutukset riippuvat siitä, kuinka suuri osa työantajista valitsee oletuksena olevan toteumamallin sijaan ennakkomallin. Nykyinen perintämalli on ennakkomalli, jossa suurimmalle osalle asiakkaista lähtee keskimäärin kolme ennakkoa koskevaa laskua sekä lopullinen työttömyysvakuutusmaksupäätös ja siihen liittyvä lasku. Voimassa olevassa ennakkomallissa asiakaspalvelun, päätösten tekemisen ja mahdollisen perinnän sekä laskutuksen arvioidut laskennalliset vuosikustannukset ovat noin 2,5 miljoonaa euroa. Jos kaikki työnantajat käyttäisivät toteumamallia 1.1.2019 alkaen, olisi vastaava arvioitu laskennallinen vuosikustannus noin 1,5 miljoonaa euroa. Jos kaikki työnantajat käyttäisivät esityksen mukaista uudistettua ennakkomallia, olisi vastaava arvioitu laskennallinen vuosikustannus noin 2,6 miljoonaa euroa. Jos 75 % työnantajista valitsee toteumamallin ja 25 % ennakkomallin, arvioitu laskennallinen vuosikustannus on noin 1,7 miljoonaa euroa.

4.2 Vaikutukset yrityksiin

Vaikutukset hallinnollisen taakan muuttumiseen riippuvat siitä, minkä perintämallin työnantaja valitsee.

Työnantajan maksumallin valintaan vaikuttaa arvioitu vuotuinen palkkasumma, yhteydenottojen ja työllistävyyden/vaivattomuuden määrä. Palkkasumman vaikutus on oleellinen siinä mielessä, että jos työnantaja valitsee toteumamallin ja palkkasummaraja (vuonna 2018 2 083 500 euroa) vuoden aikana ylittyy, maksu nousee ylittävältä osalta 0,65 prosentista 2,6 prosenttiin, eli nousu on lähes kaksi prosenttia (vuoden 2018 maksuprosenttien mukaan). Erityisesti kvartaalituloksia raportoivilla yrityksillä sekä kunnilla ja kuntayhtymillä ennakkomaksun mahdollistama tasainen työttömyysvakuutusmaksujen taso voi olla mielekkäämpi maksutapa, jolloin talouden suunnittelu ja toteuman seuranta ovat myös helpompaa. Pienillä työantajilla, joilla palkkasumma ei vuoden aikana ylity tai palkkasumma vaihtelee vuoden aikana esimerkiksi sesonkiluonteisesti, toteutuneeseen palkkasummaan perustuva maksumalli on vaivattomampi ja ajantasaisempi.

Toteumamallin etuna on, että se perustuu maksettuun palkkaan ja sen täsmäyttäminen kirjanpitoon sekä oikeellisuuden tarkistaminen onnistuu työnantajalta huomattavasti nykyistä helpommin, joka tällöin jokaisen vuosineljänneksen jälkeen täsmäisi maksettuun palkkaan. Ennakkomallissa täsmäytys onnistuu nykyisen kaltaisesti vasta vakuutusvuoden päätyttyä.

Ennakkomallin mukainen työttömyysvakuutusmaksujen perintämalli on maksamisen suhteen etupainotteinen siten, että työttömyysvakuutusmaksuja maksetaan ennakkoon arvioidun palkkasumman perusteella ennen kuin palkkoja on maksettu ja työnantaja maksaa myös palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun ennakkona. Käytännössä työnantaja joutuu rahoittamaan palkansaajan maksuosuutta palkanmaksuun ja pidätykseen asti. Siten ennakkomalli sitoo yritysten pääomia enemmän suhteessa toteumamalliin. Ennakkomalli, eräitä maksuajankohtia koskevia muutoksia lukuun ottamatta, vastaa nykyistä työttömyysvakuutusmaksujen perintää. Pääsääntöisesti voidaan arvioida, että mallin valinnasta syntyvä hallinnollinen taakka vastaa työnantajana toimivan yrityksen nykyistä hallinnollista taakkaa.

Niiden yritysten osalta, jotka siirtyvät ennakkomallista toteumamalliin, pääomat ovat yli neljä kuukautta pidempään yritysten käytettävissä, millä voi olla positiivia vaikutuksia rahoitusasemaan ja maksuvalmiuteen. Molemmissa uusissa perintämalleissa maksujen perinnän aikataulu muuttuu verrattuna nykymalliin. Ennakkomallin mukainen muutos eräpäiviin ja työantajan ennakkona maksettaviin eroon vuositasolla on kuvattu alla olevissa taulukoissa esimerkinomaisesti työnantajalle, jonka palkkasumma vuodessa on 10 000 000 euroa ja 200 000 euroa.

Palkkasumma 10 000 000 e

Malli	Eräpäivä 1	Eräpäivä 2	Eräpäivä 3	Eräpäivä 4	Eräpäivä 5
Nykyinen ennakko	2.1: työnantaja-maksu 65 000€	1.3: työnantaja-maksu 79 165€	1.5: palkansaaja-maksu 95 000€	1.9: työnantaja-maksu 75 207€	1.10: palkansaaja-maksu 95 000€
Uusi ennakko	2.1: 102 343€	1.4: 102 343€	1.7: 102 343€	1.10: 102 343€	—
Toteuma-malli	huhti-toukokuu: 69 216 €	heinä-elokuu: 118 241 €	loka-marraskuu: 114 870 €	tammi-helmikuu: 107 045 €	

Palkkasumma 200 000 e

Malli	Eräpäivä 1	Eräpäivä 2	Eräpäivä 3	Eräpäivä 4	Eräpäivä 5
Nykyinen ennakko	2.1: työnantajamaksu 1 300 €	1.5: palkansaajamaksu 1 900€	1.10: palkansaajamaksu 1 900 €		
Uusi ennakko	2.1: 1 275 €	1.4: 1 275 €	1.7: 1 275 €	1.10: 1 275 €	—
Toteumamalli	huhti-toukokuu: 1 245 €	heinä-elokuu: 1 340 €	loka-marraskuu: 1 302 €	tammi-helmikuu: 1 213 €	

Työnantajalle ennakkopalkkasumman muuttaminen on muutostilanteissa usein tarpeen. Ennakkoarvion muuttaminen edellyttää työnantajalta toimenpiteitä. Toteumamalli vähentää yritysten hallinnollista taakkaa, koska siinä työttömyysvakuutusmaksuja ei tarvitse arvioida ennakkoon ja Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksuja ajantasaisemmin toteutuneen, tulorekisteriin ilmoitetun palkanmaksun mukaisesti jälkikäteen. Toteumamallissa työttömyysvakuutusmaksu muuttuu automaattisesti palkkasumman muuttuessa, eikä työnantajalta edellytetä erikseen yhteydenottoa Työttömyysvakuutusrahastoon maksun muuttamiseksi.

4.3 Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Kotitaloustyönantajille vaikutukset riippuvat siitä, minkä perintämallin palkanmaksaja valitsee.

Toteumamallissa Työttömyysvakuutusrahasto määrää kotitaloustyönantajalle työttömyysvakuutusmaksut jälkikäteen tulorekisteriin tehdyn ilmoituksen jälkeen, joten kotitaloustyönantajille menettely olisi ajantasaisempi ja ymmärrettävämpi. Kotitaloustyönantajat ovat usein satunnaisesti työllistäviä työnantajia, jolloin koko vuoden palkanmaksun arviointi on haastavaa. Toteumamallissa työttömyysvakuutusmaksuja ei tarvitse arvioida ennakkoon vuoden alussa ja työttömyysvakuutusmaksuja maksetaan ajantasaisemmin toteutuneen, tulorekisteriin ilmoitetun palkanmaksun mukaisesti jälkikäteen.

Arvioitavissa on, että suurin osa kotitaloustyönantajista valitsee toteumamallin. Käytännössä toteumamallin valitseminen tarkoittaa, että valinta ei edellytä kotitaloudelta mitään toimenpiteitä, vaan maksetun palkan ilmoittamisen jälkeen Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun ja laskuttaa sen. Uudistus vähentäisi kotitaloustyönantajien hallinnollisia velvoitteita työnantajana toimimisen yhteydessä, mikä voi kannustaa kotitalouksia työllistämään nykyistä enemmän.

Ehdotetulla esityksellä ei ole vaikutuksia palkansaajien asemaan työttömyysetuuksien rahoittajana. Ennakkomallissa työnantaja pidättäisi edelleen palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun työntekijälle maksettavasta palkasta ja tilittäisi palkansaajien maksujen ennakot Työttömyysvakuutusrahastolle, mutta nykyistä useammin, 4 kertaa vuodessa. Toteumamallissa maksuerien lukumäärä riippuu palkanmaksukuukausien lukumäärästä ja että miten ne sijoittuvat kalenterivuoden sisällä.

4.4 Vaikutukset kansantalouteen

Esityksellä ei voida arvioida olevan merkittäviä muutoksia kansantalouteen. Tulorekisterin käyttöönoton voidaan arvioida tehostavan harmaan talouden torjuntaa, mikä tehostanee työttömyysvakuutusmaksujen perintää ja saattaa lisätä saatavissa olevaa rahoituskertymää. Lisäksi harmaan talouden torjunnasta saattaa tulorekisterin käyttöönoton myötä tulla yhdenmukaisempaa. Palkansaajalla on mahdollisuus tarkastaa työnantajan tulorekisteriin ilmoittamat palkanmaksutiedot, mikä välillisesti tehostaa harmaan talouden torjuntaa ja tietojen luotettavuutta suhteessa Työttömyysvakuutusrahastoon.

4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tulotietojärjestelmän käyttöönotto ei vaikuta siihen, kuinka Työttömyysvakuutusrahasto tilittää työttömyysvakuutusmaksun tuotolla rahoitettavia osuuksia työttömyyskassoille, Kansaneläkelaitokselle, Eläketurvakeskukselle ja muille tahoille joiden toimintaa Työttömyysvakuutusrahasto lakisääteisesti rahoittaa. Työttömyysvakuutusrahasto tilittää näitä maksuja vuonna 2019 ja siitä eteenpäin kuten ennenkin ja samassa rytmissä kuin aiempina vuosina. Maksutilityksiä maksetaan tasaisesti kuukausittain tai muutoin työttömyyskassojen tarpeen mukaisesti. Ehdotetut muutokset aiheuttavat muutoksia Työttömyysvakuutusrahaston prosesseihin sekä tietojärjestelmiin. Tietojärjestelmämuutokset toteutetaan osana käynnissä olevaa tietojärjestelmien perusuudistusta. Tietojärjestelmien muutoksesta aiheutuu kertaluontoinen kuluerä.

5 Esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Työttömyysvakuutusrahaston, Elinkeinoelämän keskusliiton, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n, Akava ry:n, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n, Suomen Yrittäjät ry: ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen kanssa.

Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, Suomen Kuntaliitolta, Tietosuojavaltuutetulta, Finanssivalvonnalta, Valtiokonttorilta, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta, vakuutusoikeudelta, Suomen yrittäjät ry:ltä, Verohallinnolta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Kunnalliselta työmarkkinalaitokselta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Akava ry:ltä ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä.

Lausunnon antoivat Valtiovarainministeriö, Verohallinto, Suomen Kuntaliitto, Finanssivalvonta, Eläketurvakeskus, Työttömyysvakuutusrahasto, Elinkeinoelämän keskusliitto, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja Akava ry.

Lausunnot ovat nähtävissä valtioneuvoston verkkosivuilta internet-osoitteessa http://valtioneuvosto.fi/hankkeet.

Lausunnoissa esityksessä ehdotettuja muutoksia kannatettiin ja pidettiin perusteltuina. Ehdotettujen muutosten todettiin olevan ajankohdallisesti tarkoituksenmukaista toteuttaa esityksen mukaisesti 1.1.2019 tulorekisterin käyttöönoton ajankohdan yhteydessä.

Lausunnoissa pidettiin hyvänä, että ehdotetussa työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyssä mahdollistetaan sekä toteutuneeseen palkanmaksuun perustuva että nykyistä työttömyysvakuutusmaksujen perintää vastaava ennakollinen työttömyysvakuutusmaksujen perintä. Lausuntojen mukaan useat yritykset pitävät tätä tärkeänä eikä sillä, kumman valitsee, ole merkitystä työttömyysvakuutusmaksujen lopulliseen määrään. Valintamahdollisuus antaa työnantajalle mahdollisuuden huomioida yrityskohtaiset tekijät maksatuksessa. Lausunnoissa tuotiin esiin, että Työttömyysvakuutusrahaston tulee varautua maksuajankohtien muuttumisesta johtuvaan työttömyysvakuutusmaksujen tuottokertymän viivästymiseen huolehtimalla siitä, että maksuvalmius on turvattu.

Toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvan työttömyysvakuutusmaksujen perinnän osalta todettiin, että se voisi olla jatkossa monin tavoin nykyistä selkeämpi malli työnantajalle. Tulevaisuudessa ehdotettiin selvitettäväksi, olisiko mahdollista siirtyä kokonaan toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaan työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyyn. Lisäksi ehdotettiin arvioitavaksi vielä reaaliaikaisempaa, kerran kuukaudessa tapahtuvaa työttömyysvakuutusmaksujen perintää ja maksua. Lausunnoissa esitettiin myös, että menettelyn muuttamista yksinomaan toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaksi olisi syytä arvioida viimeistään siinä vaiheessa, kun tiedetään, kuinka moni on siirtynyt käyttämään ainoastaan toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaa menettelyä. Lisäksi kiinnitettiin huomiota siihen, että esityksessä ei ole arvioitu ennakkomahdollisuuden säilyttämisestä työnantajille ja Työttömyysvakuutusrahastolle aiheutuvia kustannuksia verrattuna siihen, että siirryttäisiin yksinomaan toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaan menettelyyn. Työnantajien hallinnollisen kustannuksen arviointia koskeva osio on lisätty yritysvaikutuksia koskeviin vaikutusarvioihin.

Koulutuskorvauksen hakemisen osalta esitettiin, että menettelyn tulisi olla mahdollisimman kevyt ja perustua työnantajan tekemään ilmoitukseen. Menettely vastaisi silloin menettelyä valtion virastojen osalta, kun ne hakevat koulutuskorvausta valtiovarainministeriöltä.

Koska esityksen tavoitteena on muuttaa työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettely ensisijaisesti toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvaksi, lausunnoissa todettiin olevan keskeistä tiedottaa ja ohjeistaa työnantajia hyvissä ajoin, jotta ne ehtivä perehtyä ja varautua muutokseen. Työttömyysvakuutusmaksujen maksuajankohtien ja- määrien muutokset voivat aiheuttaa tarvetta tehdä muutoksia muun muassa työnantajan budjetoinnin ja talouden seurannan raportointiin.

Eläketurvakeskus on pitänyt tärkeänä sitä, että Työttömyysvakuutusrahaston kassavirtoihin ja maksuvalmiuteen liittyvät asiat valmistellaan tarvittaessa yhteistyössä Eläketurvakeskuksen ja työeläkelaitosten kanssa siltä osin, jos Työttömyysvakuutusrahaston työeläkejärjestelmälle tilitettävien erien aikatauluihin tarvittaisiin muutoksia.

Valtiovarainministeriö on todennut lausunnossaan, että valtion osuuksien maksusta säädetään valtioneuvoston asetuksella työttömyyskassalain täytäntöönpanosta (272/2001), jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö maksaa Työttömyysvakuutusrahastolle ennakkoa kuukausittain tasasuuruisin erin, jollei Työttömyysvakuutusrahaston esityksestä muuta johdu. Valtiovarainministeriön mukaan tarvittaessa joustavuutta valtion suoritusten ajankohdassa voitaneen tarkastella asetuksen sanamuodon puitteissa.

Verohallinnon mukaan esityksessä ehdotettu 22 a §:n 1 momentin 4 kohta tulisi poistaa, koska Verohallinnolla ei vielä ole varmuutta säännösluonnoksessa tarkoitettujen tietojen sisällöstä ja saatavuudesta. Verohallinnon mukaan asiaan tulisi palata ajankohtana, jolloin sillä on käytettävissä täsmälliset tiedot tietokantaan talletettavien tietojen sisällöstä ja saatavuudesta. Verohallinnon lausunto on otettu huomioon ja rahoituslain 22 a §:ään ehdotettu lisäys on poistettu esityksestä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta (HE 52/2018 vp). Esitys sisältää ehdotuksen työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Mainitun esityksen ja tämän esityksen ehdotukset tulisi esitysten eduskuntakäsittelyn yhteydessä sovittaa yhteen.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Koulutusrahastosta annetun lain kumoamisesta sekä aikuiskoulutustuesta annetun lain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 53/2018 vp). Esityksessä ehdotetaan, että Koulutusrahasto yhdistyisi Työttömyysvakuutusrahastoon, yhdistymisen johdosta Koulutusrahaston tehtävät siirtyisivät Työttömyysvakuutusrahastolle ja rahaston nimi muutettaisiin Työllisyysrahastoksi. Esitys sisältää ehdotuksen työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Mainitun esityksen ja tämän esityksen ehdotukset tulisi esitysten eduskuntakäsittelyn yhteydessä sovittaa yhteen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta

21 §. *Maksujen määrääminen ja perintä.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin työttömyysvakuutusmaksujen määräämisestä eri perintämalleissa. Myös pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi sen asiasisältöä vastaavaksi.

Uusi perintämenettely sisältäisi sekä toteumaan että ennakkoon perustuvan menettelyn. Pääsääntöisesti menettely perustuisi toteutuneeseen palkanmaksuun siten, että Työttömyysvakuutusrahasto määräisi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun tulorekisterissä olevien tulotietojen ja muiden sen käytössä olevien tietojen perusteella. Työnantajalla olisi kuitenkin myös mahdollisuus valita ennakollinen menettely ilmoittamalla siitä laissa säädetyssä määräajassa Työttömyysvakuutusrahastolle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin uudesta pääsääntöisestä työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määräämistavasta. Pääsääntöisesti Työttömyysvakuutusrahasto määräisi työnantajan työttömyysvakuutusmaksun työnantajan toteutuneen palkanmaksun perusteella työnantajan kansalliseen tulotietojärjestelmään tekemien palkkatietoilmoitusten perusteella neljä kertaa vuodessa.

Työttömyysvakuutusrahasto laskisi järjestelmässään ajantasaisesti päivittäin työttömyysvakuutusmaksun, mutta määräisi työttömyysvakuutusmaksut työnantajalle neljä kertaa vuodessa. Työttömyysvakuutusrahasto hakisi kerran vuorokaudessa kansallisesta tulotietojärjestelmästä uudet ja muuttuneet tiedot. Työttömyysvakuutusrahasto käsittelisi tiedon omassa palkkasummarekisterissään ja veisi tiedon asiakasrekisteriinsä sekä yhdistäisi tietoja 22 c §:n mukaisesti. Maksu perustuisi jälkikäteiseen maksun määräämiseen ja työnantajan tulorekisteriin tekemään työntekijäkohtaiseen palkkatietoilmoitukseen, jossa on ilmoitettu toteutuneet työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden alaiset palkkaerät. Työttömyysvakuutusrahasto keräisi palkkatietoilmoituksia maksupäiväperiaatteen mukaisesti kolmen kuukauden ajan siten, että ilmoitus ja maksettu palkka kohdistuvat siihen kuukauteen, jolloin palkka on maksettu, koostaisi näistä työnantajakohtaiset työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden alaiset palkkasummat ja määräisi näiden perusteella työnantajan työttömyysvakuutusmaksut neljä kertaa vuodessa. Työttömyysvakuutusrahasto ryhtyisi määräämään työttömyysvakuutusmaksuja kolmen kuukauden välein, kun edellisen kolmen kuukauden palkkatietoilmoitukset on tehty tulotietojärjestelmään. Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä maksun työnantajaa kuulematta.

Tulorekisteriin ilmoitetut palkanmaksukaudet, joiden perusteella työttömyysvakuutusmaksut määrättäisiin, olisivat tammi-maaliskuu, huhti-kesäkuu, heinä-syyskuu ja loka-joulukuu. Niitä vastaavasti maksun määrääminen käynnistyisi huhtikuussa, heinäkuussa, lokakuussa ja vuoden viimeisen maksukauden osalta vakuutusvuotta seuraavan vuoden tammikuussa. Esimerkiksi tulotietojärjestelmään ilmoitetuista tammi-maaliskuussa tapahtuneista palkanmaksuista Työttömyysvakuutusrahasto ryhtyisi määräämään työttömyysvakuutusmaksuja huhtikuussa. Jos tulorekisteriin tehtäisiin takautuvia korjauksia, Työttömyysvakuutusrahasto hyvittäisi tai perisi lisämaksua korjausta vastaavasti seuraavan maksunmääräämisen yhteydessä. Jos työnantaja esimerkiksi toukokuussa korjaisi tammikuun palkanmaksuilmoituksiaan tulorekisteriin, Työttömyysvakuutusrahasto määräisi heinäkuussa sen lisäksi, että määrää uutta työttömyysvakuutusmaksua huhti-kesäkuun ilmoituksista hyvittäisi tai perisi lisämaksua tulorekisteriin tehtyä korjausta vastaavasti. Jos työttömyysvakuutusmaksun muuttunutta osaa ei voida periä

muun maksuunpanon yhteydessä tai palautuksen vähennyksenä, se peritään tai palautetaan erikseen.

Työttömyysvakuutusrahasto antaisi työttömyysvakuutusmaksusta päätöksen, josta ilmenisi tulorekisteriin ilmoitettu palkkasumma ja sen perusteella määräytyvä työttömyysvakuutusmaksu. Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen tapahtuisi automatisoidusti massamenettelyssä, jolloin päätöksen yksityiskohtainen perusteleminen ei ole mahdollista. Työnantajalla olisi mahdollisuus hakea päätökseen oikaisua ja valittaa työttömyysvakuutusmaksun määrästä saamastaan päätöksestä rahoituslain 8 b luvun mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 1 momenttiin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi edellytyksistä, joiden täyttyessä Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi 1 momentin mukaisesta pääsäännöstä poiketen ennakkona. Tämä edellyttäisi, että työnantaja pyytäisi Työttömyysvakuutusrahastolta työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määräämistä ennakkona vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15. päivään mennessä tai toiminnan alkaessa kesken vakuutusvuoden ennen ensimmäisen palkkatietoilmoituksen tekemistä tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaiseen tulorekisteriin. Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ennakkona siten kuin lain 21 a ja 21 b §:ssä tarkemmin säädetään. Maksutapaa voitaisiin muuttaa seuraavan vakuutusvuoden alusta lukien. Maksutavan muutosta tulisi pyytää viimeistään vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15. päivään mennessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun määräämisestä ja perimisestä. Työnantaja vastaisi edelleen myös palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suorittamisesta Työttömyysvakuutusrahastolle.

Pykälän 4 momentissa määriteltäisiin tulorekisteri ja säädettäisiin, että Työttömyysvakuutusrahasto määrittäisi 1—3 momentissa tarkoitetut palkkasummat työnantajan tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaiseen tulorekisteriin (*jäljempänä tulorekisteri*) ilmoittamien rahoituslain 19 §:n ja 19 a §:n mukaisten tulotietojen ja muiden ilmoittamien tietojen perusteella. Päätöstä ei tarvitse perustella hallintolaissa säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työnantajan tulorekisteriin ilmoittamasta palkkasummasta. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös poikkeus hallintolain mukaiseen perusteluvelvollisuuteen. Työttömyysvakuutusrahaston ei tarvitsisi perustella 1—3 momentin nojalla määräämäänsä maksua hallintolaissa säädetyllä tavalla, jos siinä ei poikettaisi työnantajan tulorekisteriin ilmoittamasta palkkasummasta. Työnantajalla olisi oikeus saada perusteltu päätös oikaisuvaatimusmenettelyn kautta, jonka jälkeen saadusta päätöksestä työnantaja voi halutessaan valittaa.

21 a §. *Ennakon määrääminen ja muuttaminen.* Pykälässä säädetään ennakon määräämisestä ja muuttamisesta. Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettaviksi.

Pykälän 1 momentissa säädetään ennakon määräämisestä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin voimassa olevaa lakia tarkemmin ennakon määräämisestä ja että ennakon määräämisessä voitaisiin hyödyntää tulorekisteriin ilmoitettuja tulotietoja. Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä ennakon työnantajan rahastolle ilmoittamien tietojen perusteella tai työnantajaa kuulematta käyttäen perusteena työnantajan tulorekisteriin ilmoittamia, kuluvaa ja edellistä vuotta koskevia tulotietojen taikka 21 c §:ssä säädettyä, arvioimalla määrättyä työttömyysvakuutusmaksua sekä yleistä palkkakehitystä koskevien tietojen perusteella. Määrättävän ennakon tulisi mahdollisimman tarkoin vastata maksuvelvollisen työnantajan ja palkansaajan 18 §:ssä säädettyä maksuvelvollisuuden määrää.

Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä työnantajalle ennakon esimerkiksi siten, että ennakko perustuisi työnantajan Työttömyysvakuutusrahastolle ilmoittamiin tietoihin ja palkkasumma-arvioon. Jos työnantaja ei ilmoittaisi palkkasummaa, Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä ennakon työnantajaa kuulematta kuten nykyisin, mutta käyttäen perusteena työnantajan tulorekisteriin ilmoittamia tulotietoja. Jos ennakkopalkkasumma olisi voimassa olevan lainsäädännön mukaan laskettu edellisen 12 kuukauden oma-aloitteisen verotiedon mukaan, Työttömyysvakuutusrahasto määräisi uuden ennakon käyttäen perusteena edellisen 12 kuukauden tulotietoja, jotka työnantaja on ilmoittanut tulorekisteriin. Jos tulorekisteritietoja ei olisi saatavilla näin pitkältä ajalta, ennakko voitaisiin määrätä myös tätä lyhyemmältä ajalta olevien tulorekisteritietojen perusteella. Ennakon määräämisen nykytilaa ei ole tarkoitus muuttaa muutoin. Työantajalla olisi mahdollisuus ilmoittaa oma arvionsa ennen vakuutusvuoden alkua marraskuun 15. päivään mennessä. Jos työnantaja ei ilmoittaisi arviotaan, Työttömyysvakuutusrahasto määräisi ennakon edellä todetulla tavalla ensisijaisesti tulorekisteriin ilmoitettujen tietojen perusteella.

Työttömyysvakuutusrahasto määräisi ennakon perustuen 21 c §:ssä säädettyyn arvioimalla määrättyyn työttömyysvakuutusmaksuun lähinnä niissä tapauksissa, joissa työnantajalle on määrätty edeltäneen vakuutusvuoden lopullinen maksu arvioimalla. Nykyisin Työttömyysvakuutusrahasto on määrännyt lopullisen työttömyysvakuutusmaksun arvioimalla silloin, kun se on saanut 22 ja/tai 22 a §:n perusteella esimerkiksi Verohallinnolle ilmoitetuista työantajan vuosi-ilmoitustiedoista tiedon, ettei Työttömyysvakuutusrahastolle ilmoitettua työttömyysvakuutusmaksun alaista palkkasummaa ole oikein määritelty. Tilanteessa, jossa Työttömyysvakuutusrahasto on määrännyt edeltäneen vakuutusvuoden lopulliset työttömyysvakuutusmaksut arvioimalla, olisi tarkoituksenmukaista käyttää samaa arviomaksun perusteena ollutta palkkasummatietoa tulorekisteritiedon sijasta määrättäessä ennakkomaksua seuraavalle vuodelle.

Ennakon määräämisessä otettaisiin huomioon edelleenkin yleinen palkkakehitys. Yleisellä palkkakehityksellä tarkoitetaan sitä, että käytettävissä olevaa palkkasummatietoa korotetaan sosiaali- ja terveysministeriön palkkakertoimista johdetulla korotuksella. Nykyistä vastaavaa palkkasummakehitykseen viittaavaa indeksikorotusta käytettäisiin tulorekisterin käyttöönoton jälkeenkin.

Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä ennakkomaksun myös kesken vakuutusvuoden, jos ennakko olisi jäänyt kokonaan määräämättä ja jos työnantaja olisi valinnut ennakkomallin. Nykyisin ennakko on voinut jäädä määräämättä järjestelmäteknisestä syystä tai jos asiakas on jäänyt automaattisen ennakon määräämisen poiminnan ulkopuolelle. Tällaisia tilanteita on voinut esiintyä esimerkiksi uusien ja aloittavien yhtiöiden sekä satunnaisten työnantajien osalta, ja tilanne on voinut johtaa siihen, että maksu on määrätty vasta sen jälkeen, kun Työttömyysvakuutusrahasto on saanut verottajalta tiedon palkanmaksusta. Työttömyysvakuutusrahasto voisi nykytilaa vastaavasti määrätä ennakon työnantajaa kuulematta, koska työnantajalla olisi mahdollisuus vaatia ennakon muuttamista ja poistamista siten kuin pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin.

Pykälän 2 momentissa säädetään jo määrätyn ennakon muuttamisesta vakuutusvuoden aikana. Sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin Työttömyysvakuutusrahaston mahdollisuudesta muuttaa määrättyä ennakkoa työnantajan vaatimuksesta. Työttömyysvakuutusrahaston oikeudesta muuttaa määrättyä ennakkoa säädettäisiin 21 c §:n 2 momentissa. Työnantajan olisi haettava ennakon alentamista ennen vakuutusvuoden loppua. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan myös lisättäväksi työnantajaa koskeva säännös siitä, että ennakkoa ei kuitenkaan voisi hakea pienemmäksi, kuin mitä tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n mukaan on jo siltä vakuutusvuodelta ilmoitettu työttömyysvakuutusmaksujen alaista palkanmaksua.

Pykälän 5 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Ennakoiden maksamisen eräpäivistä säädettäisiin uudessa 21 d §:ssä.

21 b §. *Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa Työttömyysvakuutusrahastolle jälkikäteen vakuutusvuonna maksamistaan palkoista lopullisen työttömyysvakuutusmaksun määräämistä varten. Laki tulotietojärjestelmästä ja tulorekisterin käyttöönotto uudistaa työnantajiin kohdistuvat tulotietoihin ja muihin tietoihin kohdistuvat ilmoittamis- ja tiedonantovelvoitteet.

Voimassa oleva 21 b § ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska Työttömyysvakuutusrahasto saa työttömyysvakuutusmaksun määräämiseen tarvittavat tiedot pääsääntöisesti tulorekisteristä eikä erillinen säännös työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa palkkasumma ole enää tarpeen.

Tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaan suoritusten maksajien on ilmoitettava siinä säädetyt tiedot ainoastaan tulorekisteriin ja tiedon käyttäjällä on oikeus pyytää suorituksen maksajalta tulorekisteristä puuttuvia tietoja tai tulorekisterin tietoja täydentäviä selvityksiä siten kuin ilmoittamis- tai tiedonantovelvollisuudesta muualla laissa säädetään.

Tulotietojärjestelmästä annetun lain 7 §:n mukaan tulorekisteriin talletetaan 6 §:ssä tarkoitettuja tietoja täydentäviä työsuhteeseen tai muuhun palvelus- taikka toimeksiantosuhteeseen liittyviä tiedon käyttäjien 13 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa tarpeellisia tietoja. Moni työttömyysvakuutusmaksun määräämiseksi tärkeä tieto on tulorekisterissä vapaaehtoinen eikä sitä ole pakko ilmoittaa tulorekisteriin. Työttömyysvakuutusrahastolle hyödyllisiä täydentäviä tietoja ovat esimerkiksi palvelussuhdetta ja a1-todistusta koskevat tiedot. Työttömyysvakuutusrahasto voisi tällaisessa tilanteessa saada tiedot tulorekisteristä, jos työnantaja olisi ilmoittanut ne vapaaehtoisina tietoina tulorekisteriin tai pyytää tietoja rahoituslain 22 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella työnantajalta. Työnantaja on velvollinen ilmoittamaan Työttömyysvakuutusrahastolle, sen pyynnöstä sellaiset tulorekisteriin ilmoittamatta jäänet tiedot, jotka ovat tarpeellisia työttömyysvakuutusmaksun määräämiseksi.

Pykälää ei kuitenkaan ehdoteta kokonaan kumottavaksi, vaan siihen ehdotetaan otettavaksi työttömyysvakuutusmaksun määräämistä koskevat säännökset, jotka nykyisin sisältyvät rahoituslain 21 c §: ään. Näin ollen myös pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi.

Uuden 21 b §:n 1 momentissa säädettäisiin työttömyysvakuutusmaksun määräämisestä. Sen mukaan Työttömyysvakuutusrahasto määräisi ennakkomaksumenettelyn mukaisen lopullisen työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuosittain vakuutusvuotta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä. Lisäksi siinä säädettäisiin, että työttömyysvakuutusmaksu määrättäisiin niiden tietojen perusteella, jotka työnantaja on ilmoittanut tulotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuun tulorekisteriin. Muutoin 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 21 c §:n 1 momentissa säädettyä.

Voimassa olevan 21 c §:n 1 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahasto on määrännyt työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuosittain vakuutusvuotta seuraavan lokakuun loppuun mennessä. Koska Työttömyysvakuutusrahasto alkaa määrätä työttömyysvakuutusmaksun tulorekisteriin ilmoitettujen tietojen perusteella, Työttömyysvakuutusrahasto saa tiedot nykyistä nopeammin, lopullisen työttömyysvakuutusmaksun määräämistä on mahdollista aikaistaa nykyisestä.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevasta 21 c §:n 2 momentista siten, ettei päätöstä tarvitsisi perustella hallintolaissa säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työn-

antajan tulotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuun tulorekisteriin ilmoittamista tulotiedoista muodostetusta palkkasummasta. Muutoin 2 momentti vastaisi voimassa olevassa 21 c §:n 2 momentissa säädettyä.

Pykälän 3 ja 4 momentit vastaisivat sisällöltään voimassa olevan 21 c §:n 3 ja 4 momentissa säädettyä kuitenkin siten, että ne koskisivat sekä toteuma- että ennakkomallissa määrättäviä maksuja. Tämä olisi perusteltua työnantajien oikeusturvan, tasapuolisen kohtelun ja harmaan talouden torjunnan kannalta. Perintämallista riippumatta puuttuvaa työttömyysvakuutusmaksua koskeva päätös olisi tehtävä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Työttömyysvakuutusrahasto voisi perintämallista riippumatta määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennen yritystoiminnassa tapahtunutta järjestelyä valinneen tilanteen mukaan, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksi.

21 c §. *Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen arvioimalla.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan ja siinä säädettäväksi työttömyysvakuutusmaksun määräämisestä arvioimalla. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 21 d §:n 1 momentissa säädettyä muutoin paitsi, että siinä säädetty viittaus 21 b §:ään muutettaisiin uudessa 21 c §:n 1 momentissa viittaukseksi tulorekisteriin, jonne työnantajalla on velvollisuus ilmoittaa tulotiedot ja muut tiedot tulotietojärjestelmästä annetun lain voimaantultua. Työttömyysvakuutusrahasto saisi työnantajan ilmoittamat tiedot tulorekisteristä. Kansallisen tulotietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen Työttömyysvakuutusrahasto voisi 1 momentin nojalla määrätä arvioimalla työttömyysvakuutusmaksu kuten nykyisin, ja myös kesken vakuutusvuoden. Työttömyysvakuutusmaksut voitaisiin määrätä arvioimalla sekä ennakkomenettelyssä että toteutuneen palkanmaksun piirissä oleville työnantajille. Nykyisin Työttömyysvakuutusrahasto on määrännyt työttömyysvakuutusmaksuja arvioimalla vakuutusvuoden jälkeen. Mahdolliset laiminlyönnit ja puutteet ovat käyneet ilmi pääasiassa rahoituslain 22 a §:n nojalla Verohallinnolta saaduista vuosi-ilmoitustiedoista vakuutusvuoden jälkeen, jolloin Työttömyysvakuutusrahasto on määrännyt arvioimalla työttömyysvakuutusmaksuja.

Työttömyysvakuutusmaksut voitaisiin määrätä arvioimalla, jos työnantajan tulorekisteriin ilmoittama palkkasumma on liian pieni käytettäessä perusteena työttömyysvakuutusrahaston 22 tai 22 a §:n perusteella esimerkiksi Eläketurvakeskukselta tai työeläkelaitoksilta, Verohallinnolta tai muulta viranomaiselta taikka työnantajalta itseltään saamia ja Työttömyysvakuutusrahaston käytössä olevia muita, työnantajan palkanmaksua ja muuta toimintaa koskevia tietoja, eikä työnantaja kehotuksesta huolimatta korjaisi tietoja tulorekisteriin. Työttömyysvakuutusrahasto voisi 1 momentin nojalla määrätä työttömyysvakuutusmaksut arvioimalla myös toteutuneen palkanmaksun piirissä oleville työnantajille, jos työnantajan tulotietojärjestelmässä olevat tiedot eivät vastaisi todellista palkanmaksua, eikä työnantaja kehotuksesta huolimatta korjaisi tietoja tulorekisteriin. Jos työnantaja korjaisi tiedot tulorekisteriin, Työttömyysvakuutusrahasto saisi tulorekisteristä tarvittavat tiedot työttömyysvakuutusmaksujen määräämistä varten. Jos työnantaja ei korjaisi tietoja tulotietojärjestelmään, Työttömyysvakuutusrahasto hankkisi ja käyttäisi 22 ja 22 a §:ien nojalla saamiaan tietoja vertailutietoina ja määräisi sen jälkeen työttömyysvakuutusmaksut arvioimalla 21 d §:n 1 momentin perusteella.

Esimerkiksi verotarkastuksessa voidaan havaita, etteivät työnantajan tulotietojärjestelmässä olevat tiedot vastaa todellista palkanmaksua. Sen jälkeen työnantajaa pyritään saamaan muuttamaan toimintatapaansa ja tekemään tulorekisteriin korjausilmoitukset ja uudet ilmoitukset. Jos työnantaja tekisi tulorekisteriin nämä ilmoitukset, myös Työttömyysvakuutusrahasto saisi tarvittavat oikeat tiedot maksun määräämiseen toteutuneen palkanmaksun perusteella. Ensisijaisesti työnantaja pyritään siis ensin saamaan tekemään korjausilmoitukset ja uudet ilmoituk-

set tulorekisteriin ja vasta jos työnantaja ei toimi näin, maksu määrättäisiin arvioimalla 21 d §:n 1 momentin perusteella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Työttömyysvakuutusrahaston oikeudesta, sen estämättä mitä 21 a §:ssä säädetään, omasta aloitteestaan muuttaa määrättyä ennakkoa ja määrätä uusi ennakko arvioimalla, jos työnantaja on ilmoittanut ennakkopalkkasumman liian pieneksi ilmeisin tarkoituksin kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksiä työttömyysvakuutusmaksujen välttämiseksi.

Pykälän 3 ja 4 momentit vastaisivat sisällöltään voimassa olevan 21 d §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä. Työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle arviomaksun määrä ja sen perusteet. Työnantajalle on annettava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen arviomaksun määräämistä. Selvityksen antamatta jättäminen ei estä arviomaksun määräämistä. Työttömyysvakuutusrahasto antaa arviomaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi arviomaksun määrä ja sen määräytymisperusteet. Siltä osin kuin päätöksessä poiketaan työnantajan 2 momentin perusteella antamasta selvityksestä, päätös on perusteltava hallintolaissa säädetyllä tavalla.

21 d §. *Maksujen erääntyminen.* Pykälä on uusi ja siinä säädettäisiin valtuutuksesta säätää työttömyysvakuutusmaksujen erääntymisestä ja maksujen eräpäivistä valtioneuvoston asetuksella.

21 e §. *Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko.* Pykälässä säädetään Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korosta. Pykälän 1 momentin viittaus 21 c §:ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi uuteen 21 b §:ään, joka asiallisesti vastaa voimassa olevan lain 21 c §:ää.

21 g §. *Työttömyysvakuutusmaksujen perintään liittyvä tarkastusoikeus.* Pykälässä säädetään asioista, joiden mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista. Esitykseen sisältyvien ehdotusten johdosta pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi 21 b § ja muutettavaksi viittaus 21 c §:n 4 momenttiin viittaukseksi uuden 21 b §:n 4 momenttiin, joka asiallisesti vastaa voimassa olevan lain 21 c §:n 4 momenttia.

22 §. *Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojen saamiseen.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Työttömyysvakuutusrahastolla olisi oikeus saada Eläketurvakeskukselta ja työeläkelaitoksilta työnantaja - ja työntekijäkohtaisesti henkilötunnuksella tai muulla tavalla yksilöidyt tiedot maksetuista palkoista.

22 a §. *Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojen saamiseen Verohallinnolta.* Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Työttömyysvakuutusrahastolla olisi oikeus saada Verohallinnolta suorituksensaajittain henkilötunnuksella tai muutoin yksilöidyt tiedot työnantajan tai muun suorituksen maksajan verotusta varten ilmoittamista maksetuista palkoista ja niihin rinnastettavista suorituksista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista sekä palkansaajalta pidätetyistä veroista ja pakollisista vakuutusmaksuista.

24 i §. *Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi tulorekisterin käyttöönoton vuoksi. Jatkossa Työttömyysvakuutusrahastolle ei tehdä enää palkkasummailmoituksia, vaan työnantaja tekee tulorekisteriin palkkatietoilmoitukset, joiden perusteella Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksut.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi tulorekisterin käyttöönoton vuoksi. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua myös työnantajan vahingoksi, jos työnantaja on korjannut tulorekisteriin tulorekisterin kautta annetuissa tiedoissa olevan virheen tai virhe johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä taikka muusta niihin verrattavasta erehdyksestä.

Tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaan suorituksen maksaja vastaa tulorekisteriin talletettujen tietojen oikeellisuudesta ja niiden oikaisemisesta ilman aiheetonta viivytystä. Tiedon korjaamiselle ei ole säädetty määräaikaa. Työttömyysvakuutusrahasto voisi oikaista oma-aloitteisesti työttömyysvakuutusmaksua tulorekisteriin korjatun tiedon mukaisesti silloin, kun korjaukset on tehty tulorekisteriin 24 i §:n mukaisessa määräajassa, joko työnantajan hyväksi 1 momentin perusteella tai työnantajan vahingoksi 2 momentin perusteella. Jos työnantaja on tyytymätön Työttömyysvakuutusrahaston päätökseen, työnantaja voi tehdä Työttömyysvakuutusrahastolle oikaisuvaatimuksen 24 f §:ssä säädetyssä määräajassa. Työttömyysvakuutusrahasto ei oikaisisi työttömyysvakuutusmaksuja oma-aloitteisesti enää 24 i §:n mukaisen määräajan jälkeen, vaan tämän jälkeen työnantajan tulisi tehdä oikaisuvaatimus Työttömyysvakuutusrahastolle siten kuin 24 f §:ssä säädetään.

Työttömyysvakuutusrahasto voisi oikaista oma-aloitteisesti 21 §:ssä säädettyjä maksuja. Tarvittaessa Työttömyysvakuutusrahasto voisi oikaista myös 21 c §:n perusteella arvioimalla määrättyjä maksuja. Tyypillisenä Työttömyysvakuutusrahaston oma-aloitteisena oikaisuna esiintyisi tilanne, jossa työnantaja korjaa tulorekisteriin jo ilmoitettuja tulotietoja. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista aikaisemmassa päätöksessä olleen virheen antamalla uuden päätöksen, jossa otetaan huomioon vakuutusvuodelta aiemmin määrätty työttömyysvakuutusmaksu. Virheenä päätöksessä tavallisesti esiintyisi väärä palkkasumma. Työttömyysvakuutusrahasto antaa työnantajalle uuden päätöksen perustuen työnantajan ilmoittamaan korjattuun palkkasummatietoon. Päätöksen yhteydessä annetaan muutoksenhakuohjaus 24 f §:n mukaisesta oikaisuvaatimusmenettelystä.

Toteutuneeseen palkanmaksuun perustuvassa mallissa Työttömyysvakuutusrahasto määräisi vakuutusvuoden aikana tulorekisteriin tehdyistä korjauksista maksun tai palautuksen viimeistään seuraavan maksunmääräämisen yhteydessä. Työttömyysvakuutusrahasto voisi ottaa työnantajan tulorekisteriin tekemät korjaukset huomioon työttömyysmaksuja määrätessä, jos maksuja ei vielä ole ehditty vielä määrätä. Tällöin palkan korjaukset huomioidaan jo ensimmäisessä kyseistä jaksoa koskevassa päätöksessä, eli kyse ei ole oikaisumenettelystä. Jos Työttömyysvakuutusrahasto olisi ehtinyt jo määrätä maksun neljännekseltä, jonka palkkatietoa työantaja korjaa, pääsääntö olisi, että Työttömyysvakuutusrahasto tekisi oikaisun seuraavan neljänneksen maksun määräämisen yhteydessä joko hyvittäen tai perien lisämaksua oikaisua vastaavasti. Tällöin Työttömyysvakuutusrahasto määräisi samalla kertaa maksun kyseessä olevaan neljännekseen kuuluvista tulorekisteriin tehdyistä ilmoituksista ja oikaisisi tarvittavaa aiempaa tai tarvittavia aiempia maksupäätöksiään. Työttömyysvakuutusrahasto lähettäisi siten työnantajalle yhden laskun, jossa määrätään maksu sekä käsiteltävään neljännekseen kuuluvista tulorekisteri-ilmoituksista, että tehdään tarvittavan/tarvittavien edellisen neljänneksen/edellisten neljännesten oikaisut. Lisämaksu tai palautus otetaan huomioon seuraavassa määrättävässä työttömyysvakuutusmaksussa. Jos virheellinen palkkatieto on johtanut työnantajan kannalta merkittävään virheeseen perityn työttömyysvakuutusmaksun määrässä, Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista päätöksen jo ennen seuraavan neljänneksen työttömyysvakuutusmaksun määräämistä. Työttömyysvakuutusrahasto voisi 2 momentin viimeisen lauseen perusteella oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös ilman tulorekisteriin tehtävää korjausilmoitusta silloin, jos työnantaja ei ole tehnyt palkkatietoilmoitusta tulorekisteriin, palkkatietoilmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai vir-

heellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tulorekisteriin. Tämä voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi tilanteessa, jossa Työttömyysvakuutusrahaston ja työnantajan välisessä kirjeenvaihdossa olisi käynyt ilmi, että tulorekisteriin on ilmoitettu jokin tieto väärin. Tulorekisterilain 4 §:n 3 momentin mukaan työnantajan tulee oikaista tieto tulorekisteriin ilman aiheetonta viivytystä. Käytännössä voi esiintyä tilanteita, joissa työnantaja ei kuitenkaan oikaise tietoa tulorekisteriin.

Kun oikaisupäätös sisältyy seuraavan neljänneksen päätökseen, päätöksessä erotellaan korjausta koskevat tiedot uuden neljänneksen maksun määräämistä koskevista tiedoista.

Jos tulorekisteriin tehdään korjausilmoituksia takautuvasti menneille vakuutusvuosille, Työttömyysvakuutusrahasto oikaisisi kyseistä vakuutusvuotta koskevan päätöksen ja antaisi uuden päätöksen. Edellä mainittu koskee myös tilanteita, joissa maksu määrätään arvioimalla 21 c §:n nojalla.

Jos työnantaja on tyytymätön Työttömyysvakuutusrahaston päätökseen, työnantaja voi tehdä Työttömyysvakuutusrahastolle oikaisuvaatimuksen 24 f §:ssä säädetyssä määräajassa. Työttömyysvakuutusrahasto ei oikaise työttömyysvakuutusmaksuja oma-aloitteisesti enää 24 i §:n mukaisen määräajan jälkeen.

1.2 Laki koulutuksen korvaamisesta

8 §. *Menettely haettaessa koulutuskorvausta Työttömyysvakuutusrahastolta.* Voimassa olevan lain 1 ja 2 momentin mukaan työnantaja ilmoittaa rahoituslain 21 b §:n mukaisen palkkasummailmoituksen yhteydessä tämän lain 5 §:n mukaisen koulutuskorvauksen määrän ja Työttömyysvakuutusrahasto antaa päätöksen koulutuskorvauksen määrästä samassa yhteydessä, kun se määrää rahoituslain 21 c §:n perusteella työttömyysvakuutusmaksun määrän.

Tulotietojärjestelmästä annetun lain mukaisen tulorekisterin käyttöönoton jälkeen 1.1.2019 alkaen Työttömyysvakuutusrahastolle ei tehdä enää vuosittaista voimassa olevan lain 21 b §:n mukaista palkkailmoitusta. Myöskään lopullista työttömyysvakuutusmaksua ei tule aina määrättäväksi 21 c §:n perusteella.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi erillisen hakemuksen tekemisestä Työttömyysvakuutusrahastolle ja että koulutuskorvaus maksetaan työnantajalle tai koulutuskorvaus hyvitetään 21 §:n 1 momentin ja 21 b §:n mukaan määrättävästä työttömyysvakuutusmaksusta. Koulutuskorvauksen hakemisen ajankohtaa tai korvauksen myöntämisen edellytyksiä ei ole tarkoituksena muuttaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Koulutuskorvausta tulisi hakea omalla hakemuksella. Työnantajan olisi tehtävä lain 5 §:n mukainen koulutuskorvauksen määrää koskeva hakemus Työttömyysvakuutusrahastolle vakuutusvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Työttömyysvakuutusrahasto antaisi päätöksen koulutuskorvauksen määrästä. Koulutuskorvaus maksettaisiin työnantajalle tai vähennettäisiin 21 §:n 1 momentin tai 21 b §:n momentin mukaan määrättävästä työttömyysvakuutusmaksusta.

9 §. *Rahoituslain soveltaminen.* Voimassa olevan lain mukaan Työttömyysvakuutusrahaston maksamaa koulutuskorvausta koskevaan asiaan sovelletaan, mitä rahoituslain 21 c, 22, 22 a, 22 c—24 g, 24 i, 26 d ja 26 e §:ssä säädetään työttömyysvakuutusmaksusta. Pykälän nykyinen viittaus 21 c §: ään ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi 21 b §: ään, jossa säädettäisiin työttömyysvakuutusmaksun määräämisestä. Muutoin säännös vastaa voimassa olevaa pykälää.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun 21 d §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin 21 §:n 1 momentissa ja 21 c §:ssä tarkoitettujen maksujen erääntymisestä ja 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen maksujen eräpäivistä.

3 Voimaantulo

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran määrättäessä vuoden 2019 työttömyysvakuutusmaksuja. Sen 21 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä marraskuuta 2018 alkaen. Työnantajan tulee ilmoittaa Työttömyysvakuutusrahastolle 15.11.2018 mennessä haluavansa säilyä ennakkomallissa vakuutusvuonna 2019, jotta Työttömyysvakuutusrahasto tietää, keille työnantajille tulee määrätä työttömyysvakuutusmaksujen ennakko joulukuussa 2018.

Työttömyysvakuutusmaksujen ennakot vuosille 2019 ja 2020 määrätään työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 31 päivään joulukuuta 2018 voimassa olevan 21 a §:n perusteella, koska tulorekisteristä ei ole vielä vuosina 2019 ja 2020 kattavasti saatavissa näiden ennakkojen määräämiseen tarvittavia tietoja. Työttömyysvakuutusrahasto määrää vuonna 2018 ennakot vuodelle 2019 lähtökohtaisesti oma-aloitteisen verotuksen tietoja käyttäen ja vuonna 2019 käyttäen sekä tulorekisterin että oma-aloitteisen verotuksen tietoja, koska tulorekisteritietoja ei ole käytettävissä vielä koko vuoden ajalta.

Työnantajille, jotka eivät ole ilmoittautuneet ennakkomalliin viimeistään 15 päivänä marraskuuta 2018 mennessä, työttömyysvakuutusmaksut määrätään 1 päivästä tammikuuta 2019 noudattaen 21 §:ää ja 21 d §:n 1 momenttia.

Vuoden 2018 tai sitä aikaisempien vuosien työttömyysvakuutusmaksuihin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Koulutuskorvauksesta annetun lain muutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran määrättäessä vuoden 2019 koulutuskorvausta. Vuoden 2018 koulutuskorvausta haetaan tammikuun 2019 loppuun mennessä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Vuoden 2019 koulutuskorvausta haetaan tammikuussa 2020 tämän lain mukaan.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotettu laki rahoituslain muuttamisesta on merkityksellinen perustuslain (731/1999) 10 §:n 1 momentin turvaamien yksityiselämän suojan ja henkilötietojen suojan, oikeusturvaa koskevan 21 §:n sekä valtion veroja ja maksuja koskevan 81 §:n kannalta.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt sekä työnantajan että työntekijän työttömyysvakuutusmaksua valtiosääntöoikeudelliselta luonteeltaan verona (PeVL 17/2007 vp ja PeVL 18/1998 vp). Perustuslain 80 §:n mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä tulotietojärjestelmästä annetun lain johdosta. Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden ja työttö-

myysvakuutusmaksujen suuruuden perusteita koskevia säännöksiä, joista säädetään rahoituslaissa, ei ehdoteta muutettaviksi. Työttömyysvakuutusrahaston nykyinen asema ja tehtävät perustuvat työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin. Työttömyysvakuutusmaksujen perintä siirrettiin Työttömyysvakuutusrahastolle 10.10.2012 voimaan tulleella lailla työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (542/2012). Tällöin siirryttiin keskitettyyn järjestelmään, jossa Työttömyysvakuutusrahasto huolehtii työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavien etuuksien rahoituksesta, työttömyysvakuutusmaksujen perinnästä ja maksujen oikeellisuuden valvonnasta. Perustuslakivaliokunta piti hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 42/2012 vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 15/2012 vp) näiden tehtävien antamista ja sen kautta tapahtuva tehtävien keskittämistä Työttömyysvakuutusrahastolle perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla tarpeellisena tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että mahdollistaisi sekä toteutuneeseen palkanmaksuun että nykyistä työttömyysvakuutusmaksujen perintää vastaavan ennakollisen työttömyysvakuutusmaksujen perinnän. Ehdotukset on laadittu ottaen huomioon perustuslain 21 §:ssä turvattu oikeus oikeusturvaan. Molemmissa menettelyissä Työttömyysvakuutusrahasto määräisi rahoituslaissa säädettyjen perusteiden mukaisesti työttömyysvakuutusmaksut työnantajan maksettavaksi. Työttömyysvakuutusrahaston antamiin päätöksiin olisi mahdollista hakea oikaisua Työttömyysvakuutusrahastolta ja Työttömyysvakuutusrahaston antamaan päätöksestä voisi valittaa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja edelleen vakuutusoikeuteen.

Rahoituslain muuttamista koskeva laki liittyy myös perustuslain 10 §:ään, jonka mukaan jokaisella on oikeus yksityiselämän suojaan. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahoituslain 22 §:n 2 kohtaa ja 22 a §:n 3 kohtaa siten, että Työttömyysvakuutusrahastolla olisi oikeus saada niiden nojalla henkilötunnustasolla yksilöityjä tietoja työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten. Muutostarve johtuu tulorekisterin aiheuttamasta toimintaympäristön muutoksesta, jossa palkkailmoitukset tehdään palkansaajittain henkilötunnuksella yksilöitynä. Kansallisesta tulotietojärjestelmästä annetun lain 24 §:n 1 momentin mukaan suorituksen maksaja ei ole velvollinen antamaan tulorekisteriin talletettuja 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja tietoja tiedon käyttäjille muutoin kuin tässä laissa säädetyllä tavalla. Sääntely ei kuitenkaan ole tältä osin perustuslain kannalta ongelmallinen, koska tietosisältö on määritelty. Tietojen säilytysajasta, kiellosta luovuttaa yhdistettyjä tietoja edelleen ja tietojen hävittämisestä on säädetty.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 21 a §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 542/2012,

muutetaan 21 §, 21 a §:n 1 ja 2 momentti, 21 b—21 d §, 21 e §:n 1 momentti, 21 g §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentin 2 kohta, 22 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 24 i §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 21, 21 a §:n 2 momentti, 21 b §, 21 g §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentin 2 kohta, 22 a §:n 1 momentin 3 kohta laissa 542/2012, 21 a §:n 1 momentti laissa 970/2013, 21 c § laeissa 542/2012 ja 1653/2015, 21 d § laeissa 542/2012 ja 970/2013, 21 e §:n 1 momentti ja 24 i §:n 2 momentti laissa 1653/2015, seuraavasti:

21 §

Maksujen määrääminen ja perintä

Työttömyysvakuutusrahasto määrää työnantajan työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi neljä kertaa vuodessa työnantajaa kuulematta 19 a §:n mukaisen palkkasumman perusteella noudattaen 18 §:ää, 21 b §:n 3 ja 4 momenttia ja 21 d §:ää. Työttömyysvakuutusrahasto antaa työttömyysvakuutusmaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi tulorekisteriin ilmoitettu palkkasumma ja sen perusteella määräytyvä työttömyysvakuutusmaksu.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, Työttömyysvakuutusrahasto voi työnantajan tekemästä pyynnöstä määrätä työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi ennakkona noudattaen 21 a ja 21 b §:ää. Pyyntö on tehtävä Työttömyysvakuutusrahastolle vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15 päivään mennessä tai toiminnan alkaessa kesken vakuutusvuoden ennen ensimmäisen palkkailmoituksen tekemistä tulorekisteriin. Maksutapaa voidaan muuttaa seuraavan vakuutusvuoden alusta. Maksutavan muutosta tulee pyytää vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15 päivään mennessä.

Työnantaja vastaa palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suorittamisesta Työttömyysvakuutusrahastolle. Työttömyysvakuutusrahasto määrää ja perii työnantajalta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun 19 a §:n mukaisen palkkasumman perusteella.

Työttömyysvakuutusrahasto määrittää 1—3 momentissa tarkoitetut palkkasummat työnantajan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) mukaiseen tulorekisteriin, jäljempänä *tulorekisteri*, ilmoittamien tämän lain 19 ja 19 a §:n mukaisten tulotietojen ja muiden ilmoittamien tietojen perusteella. Päätöstä ei tarvitse perustella hallintolaissa (434/2003) säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työnantajan tulorekisteriin ilmoittamasta palkkasummasta.

21 a §

Ennakon määrääminen ja muuttaminen

Määrättävän ennakon on vastattava mahdollisimman tarkoin maksuvelvollisen työnantajan ja palkansaajan 18 §:ssä säädettyä maksuvelvollisuuden lopullista määrää. Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennakko työnantajaa kuulematta siten, että ennakko perustuu yleiseen palkkakehitykseen ja:

1) työnantajan Työttömyysvakuutusrahastolle ilmoittamiin tietoihin;

2) työnantajan tulorekisteriin ilmoittamiin, määräämistä välittömästi edeltäviin 12 kuukautta koskeviin tulotietoihin;

3) työnantajan tulorekisteriin ilmoittamiin, 2 kohdassa säädettyä lyhyemmässä ajassa kertyneisiin tulotietoihin, jos tulotietoja on ehtinyt kertyä vain tältä ajalta; tai

4) 21 c §:ssä säädettyyn arvioimalla määrättyyn työttömyysvakuutusmaksuun.

Työttömyysvakuutusrahasto voi muuttaa määrättyä ennakkoa työnantajan vaatimuksesta. Työnantajan on haettava ennakon alentamista ennen vakuutusvuoden loppua. Ennakkoa ei kuitenkaan voi hakea pienemmäksi, kuin mitä tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n mukaan on jo siltä vakuutusvuodelta ilmoitettu työttömyysvakuutusmaksujen alaista palkanmaksua. Liikaa maksettu ennakko on viipymättä palautettava.

— —

21 b §

Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen

Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuosittain vakuutusvuotta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä. Työnantajan toiminnan lakatessa Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun kesken vakuutusvuoden. Työttömyysvakuutusmaksu määrätään niiden tietojen perusteella, jotka on ilmoitettu tulorekisteriin. Jos vakuutusvuodelta määrättävä työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin peritty ennakko, Työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Jos työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin peritty ennakko, Työttömyysvakuutusrahasto maksaa työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen.

Työttömyysvakuutusrahasto antaa työttömyysvakuutusmaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi vakuutusvuoden palkkasumma ja sen perusteella määräytyvä työttömyysvakuutusmaksu, vakuutuskaudelta maksettu ennakko sekä 1 momentissa tarkoitettu työnantajalle määrätty tasausmaksu tai työnantajalle maksettava ennakonpalautus. Päätöstä ei tarvitse perustella hallintolaissa säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työnantajan tulotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuun tulorekisteriin ilmoittamista tulotiedoista muodostetusta palkkasummasta.

Jos työttömyysvakuutusmaksu on jäänyt määräämättä, Työttömyysvakuutusrahasto määrää puuttuvan työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi. Päätös on tehtävä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta.

Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennen yritystoiminnassa tapahtunutta järjestelyä valinneen tilanteen mukaan, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksiä. Yritystoiminnassa järjestelyjä tehneen työnantajan on esitettävä selvitys siitä, että järjestelyyn ei ole ryhdytty siinä tarkoituksessa, että yritys vapautuisi työttömyysvakuutusmaksusta. Pyytäessään selvitystä yrityksessä tapahtuneesta järjestelystä Työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle, että selvityksen antamatta jättäminen ei estä maksun määräämistä.

21 c §

Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen arvioimalla

Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä 18 §:n mukaisen työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun arvioimalla sen estämättä mitä 21 §:n 1 ja 2 momentissa, 21 a §:ssä ja 21 b §:ssä säädetään, jos työnantaja ei ole ilmoittanut tulotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuja tulotietoja tulorekisteriin tai jos työnantajan tulorekisteriin ilmoittamat tulotiedot ovat liian pieniä käytettäessä perusteena Työttömyysvakuutusrahaston 22 tai 22 a §:n perusteella saamia ja Työttömyysvakuutusrahaston käytössä olevia muita työnantajan palkanmaksua ja muuta toimintaa koskevia tietoja.

Sen estämättä mitä 21 a §:ssä säädetään Työttömyysvakuutusrahasto voi omasta aloitteestaan muuttaa määrättyä ennakkoa ja määrätä uuden ennakon arvioimalla, jos työnantaja on ilmoittanut ennakkopalkkasumman liian pieneksi ilmeisenä tarkoituksenaan kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksiä työttömyysvakuutusmaksujen välttämiseksi.

Työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle arviomaksun määrä ja sen perusteet. Työnantajalle on annettava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen arviomaksun määräämistä. Selvityksen antamatta jättäminen ei estä arviomaksun määräämistä.

Työttömyysvakuutusrahasto antaa arviomaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi arviomaksun määrä ja sen määräytymisperusteet. Siltä osin kuin päätöksessä poiketaan työnantajan 2 momentin perusteella antamasta selvityksestä, päätös on perusteltava hallintolaissa säädetyllä tavalla.

21 d §

Maksujen erääntyminen

Edellä 21 §:n 1 momentissa ja 21 c §:ssä tarkoitettujen maksujen erääntymisestä ja 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen maksujen eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

21 e §

Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko

Työttömyysvakuutusrahasto perii 21 b §:ssä tarkoitetusta työttömyysvakuutusmaksusta ja 21 c §:ssä tarkoitetusta arviomaksusta korkoa ja maksaa 21 b §:ssä tarkoitetulle ennakonpalautukselle korkoa. Koron suuruus on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Siltä osin kuin työttömyysvakuutusmaksu tai arviomaksu ylittää 1 000 euroa, maksun korko on kuitenkin viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä.

— —

21 g §

Työttömyysvakuutusmaksujen perintään liittyvä tarkastusoikeus

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 21 b §:n 4 momentin, 22 §:n 1 momentin 3 kohdan, 24 §:n 4 momentin ja 24 c §:n mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus.

— —

22 §

Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojen saamiseen

Työttömyysvakuutusrahastolla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten:

— —

2) Eläketurvakeskukselta ja työeläkelaitoksilta työnantaja- ja työntekijäkohtaisesti yksilöidyt tiedot maksetuista palkoista ja tiedot yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti vakuutetuista henkilöistä ja ajanjaksoista, joina henkilöt ovat vakuutettuja mainittujen lakien mukaisesti sekä henkilöille näinä ajanjaksoina maksetuista palkoista sekä palkkaa maksaneiden työnantajien yksilöintitiedot;

— —

22 a §

Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojensaamiseen Verohallinnolta

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Verohallinnolta työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten tarpeelliset:

— —

3) suorituksensaajittain henkilötunnuksella tai muutoin yksilöidyt tiedot työnantajan tai muun suorituksen maksajan verotusta varten ilmoittamista maksetuista palkoista, niihin rinnastettavista suorituksista ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista sekä palkansaajalta pidätetyistä veroista ja pakollisista vakuutusmaksuista;

— —

24 i §

Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua

— —

Jos työnantaja on muuttanut tulorekisteriin ilmoittamiaan tietoja tai korjannut tulorekisteriin ilmoittamissaan tiedoissa olevan virheen tai virheen, joka johtuu Työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä taikka muusta niihin verrattavasta erehdyksestä, Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista 21 ja 21 c §:n perusteella määrättyjä työttömyysvakuutusmaksuja, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa ja palautuskorkoa niiden muutosta vastaavaksi samalta tai toiselta vakuutusvuodelta. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös, jos työnantaja ei ole tehnyt palkkatietoilmoitusta tulorekisteriin, palkkatietoilmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa tulorekisteriin.

— —

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2019 työttömyysvakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen. Sen 21 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä marraskuuta 2018.

Työttömyysvakuutusmaksujen ennakkojen määräämiseen vuosille 2019 ja 2020 sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaantullessa voimassa ollutta 21 a §:ää.

Työnantajille, jotka eivät ole ilmoittautuneet ennakkomalliin viimeistään 15 päivänä marraskuuta 2018, työttömyysvakuutusmaksut määrätään 1 päivästä tammikuuta 2019 noudattaen 21 §:ää ja 21 d §:n 1 momenttia.

Vuoden 2018 tai sitä aikaisempien vuosien työttömyysvakuutusmaksuihin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

———

2.

Laki

koulutuksen korvaamisesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan koulutuksen korvaamisesta annetun lain (1140/2013) 8 ja 9 § seuraavasti:

8 §

Menettely haettaessa koulutuskorvausta Työttömyysvakuutusrahastolta

Työnantajan on haettava koulutuskorvausta Työttömyysvakuutusrahastolta vakuutusvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä.

Työttömyysvakuutusrahasto antaa päätöksen koulutuskorvauksen määrästä. Koulutuskorvaus maksetaan työnantajalle tai hyvitetään rahoituslain 21 §:n 1 momentin tai 21 b §:n mukaan määrättävästä työttömyysvakuutusmaksusta.

9 §

Rahoituslain soveltaminen

Työttömyysvakuutusrahaston maksamaa koulutuskorvausta koskevaan asiaan sovelletaan, mitä rahoituslain 21 b, 22, 22 a, 22 c—22 g, 23, 24, 24 a—24 g, 24 i, 26 d ja 26 e §:ssä säädetään työttömyysvakuutusmaksusta.

———

Tämä laki tulee voimaan 20 .
Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2019 koulutuskorvauksen määräämiseen.

———

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

Liite
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 21 a §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 542/2012,

muutetaan 21 §, 21 a §:n 1 ja 2 momentti, 21 b—21 d §, 21 e §:n 1 momentti, 21 g §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentin 2 kohta, 22 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 24 i §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 21, 21 a §:n 2 momentti, 21 b §, 21 g §:n 1 momentti, 22 §:n 1 momentin 2 kohta, 22 a §:n 1 momentin 3 kohta laissa 542/2012, 21 a §:n 1 momentti laissa 970/2013, 21 c § laeissa 542/2012 ja 1653/2015, 21 d § laeissa 542/2012 ja 970/2013, 21 e §:n 1 momentti ja 24 i §:n 2 momentti laissa 1653/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
21 §	21 §
Maksujen perintä	*Maksujen **määrääminen ja** perintä*
Työttömyysvakuutusrahasto määrää ja perii työnantajalta työnantajan työttömyysvakuutusmaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun 19 a §:n mukaisen palkkasumman perusteella. Työnantaja vastaa myös palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suorittamisesta työttömyysvakuutusrahastolle.	Työttömyysvakuutusrahasto määrää työnantajan työttömyysvakuutusmaksun *maksettavaksi neljä kertaa vuodessa työnantajaa kuulematta* 19 a §:n mukaisen palkkasumman perusteella *noudattaen 18 §:ää, 21 b §:n 3 ja 4 momenttia ja 21 d §:ää. Työttömyysvakuutusrahasto antaa työttömyysvakuutusmaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi tulorekisteriin ilmoitettu palkkasumma ja sen perusteella määräytyvä työttömyysvakuutusmaksu*. *Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, Työttömyysvakuutusrahasto voi työnantajan tekemästä pyynnöstä määrätä työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi ennakkona noudattaen 21 a ja 21 b §:ää. Pyyntö on tehtävä Työttömyysvakuutusrahastolle vakuutusvuotta edeltävän marraskuun 15 päivään mennessä tai toiminnan alkaessa kesken vakuutusvuoden ennen ensimmäisen palkkailmoituksen tekemistä tulorekisteriin. Maksutapaa voidaan muuttaa seuraavan vakuutusvuoden alusta. Maksutavan muutosta tulee pyytää vakuutusvuotta*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	edeltävän marraskuun 15 päivään mennessä. *Työnantaja vastaa palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun suorittamisesta Työttömyysvakuutusrahastolle. Työttömyysvakuutusrahasto määrää ja perii työnantajalta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun 19 a §:n mukaisen palkkasumman perusteella.* *Työttömyysvakuutusrahasto määrittää 1—3 momentissa tarkoitetut palkkasummat työnantajan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) mukaiseen tulorekisteriin, jäljempänä tulorekisteri, ilmoittamien tämän lain 19 ja 19 a §:n mukaisten tulotietojen ja muiden ilmoittamien tietojen perusteella. Päätöstä ei tarvitse perustella hallintolaissa (434/2003) säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työnantajan tulorekisteriin ilmoittamasta palkkasummasta.*
21 a §	21 a §
Ennakon määrääminen ja muuttaminen	*Ennakon määrääminen ja muuttaminen*
Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennakko työnantajaa kuulematta siten, että ennakko perustuu työnantajan kuluvan ja edellisten vuosien työttömyysvakuutusmaksujen perusteena oleviin palkkasummiin, 22 ja 22 a §:n nojalla saatuihin palkkatietoihin, yleiseen palkkakehitykseen ja työnantajan ilmoittamiin tietoihin. Ennakon on vastattava mahdollisimman tarkoin maksuvelvollisen työnantajan ja palkansaajan 18 §:ssä säädettyä maksuvelvollisuuden lopullista määrää.	*Määrättävän ennakon on vastattava mahdollisimman tarkoin maksuvelvollisen työnantajan ja palkansaajan 18 §:ssä säädettyä maksuvelvollisuuden lopullista määrää. Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennakko työnantajaa kuulematta siten, että ennakko perustuu yleiseen palkkakehitykseen ja:* *1) työnantajan Työttömyysvakuutusrahastolle ilmoittamiin tietoihin;* *2) työnantajan tulorekisteriin ilmoittamiin, määräämistä välittömästi edeltäviin 12 kuukautta koskeviin tulotietoihin;* *3) työnantajan tulorekisteriin ilmoittamiin, 2 kohdassa säädettyä lyhyemmässä ajassa kertyneisiin tulotietoihin, jos tulotietoja on ehtinyt kertyä vain tältä ajalta; tai* *4) 21 c §:ssä säädettyyn arvioimalla määrättyyn työttömyysvakuutusmaksuun.*
Työttömyysvakuutusrahasto voi muuttaa määrättyä ennakkoa omasta aloitteestaan työnantajaa kuulematta tai työnantajan vaatimuksesta. Työnantajan on haettava ennakon alentamista ennen vakuutusvuoden lop-	Työttömyysvakuutusrahasto voi muuttaa määrättyä ennakkoa *työnantajan vaatimuksesta*. Työnantajan on haettava ennakon alentamista ennen vakuutusvuoden loppua. *Ennakkoa ei kuitenkaan voi hakea pienemmäksi, kuin mitä tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n mukaan on jo siltä vakuu-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
pua. Liikaa maksettu ennakko on viipymättä palautettava.	*tusvuodelta ilmoitettu työttömyysvakuutusmaksujen alaista palkanmaksua.* Liikaa maksettu ennakko on viipymättä palautettava.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
Ennakon maksamisen eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.	(kumotaan)
21 b §	21 b §
Työnantajan velvollisuus ilmoittaa palkkasumma	***Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen***
Työnantajan on ilmoitettava työttömyysvakuutusrahastolle vakuutusvuonna maksamistaan palkoista vakuutusvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä. Ilmoitusta ei tarvitse antaa, jos työantaja ei ole maksanut vakuutusvuonna palkkoja eikä ennakkoa ole määrätty. Työnantajalla on velvollisuus antaa 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus myös työttömyysvakuutusrahaston vaatimuksesta. Työttömyysvakuutusrahasto voi perustellusta syystä työnantajan pyynnöstä pidentää määräaikaa antaa ilmoitus. Päätökseen ei saa hakea muutosta.	*Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuosittain vakuutusvuotta seuraavan kesäkuun loppuun mennessä. Työnantajan toiminnan lakatessa Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun kesken vakuutusvuoden. Työttömyysvakuutusmaksu määrätään niiden tietojen perusteella, jotka on ilmoitettu tulorekisteriin. Jos vakuutusvuodelta määrättävä työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin peritty ennakko, Työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Jos työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin peritty ennakko, Työttömyysvakuutusrahasto maksaa työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen.* *Työttömyysvakuutusrahasto antaa työttömyysvakuutusmaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi vakuutusvuoden palkkasumma ja sen perusteella määräytyvä työttömyysvakuutusmaksu, vakuutuskaudelta maksettu ennakko sekä 1 momentissa tarkoitettu työnantajalle määrätty tasausmaksu tai työnantajalle maksettava ennakonpalautus. Päätöstä ei tarvitse perustella hallintolaissa säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työnantajan tulotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuun tulorekisteriin ilmoittamista tulotiedoista muodostetusta palkkasummasta.* *Jos työttömyysvakuutusmaksu on jäänyt määräämättä, Työttömyysvakuutusrahasto määrää puuttuvan työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi. Päätös on tehtävä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päät-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	tymistä seuraavan vuoden alusta. *Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennen yritystoiminnassa tapahtunutta järjestelyä valinneen tilanteen mukaan, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksiä. Yritystoiminnassa järjestelyjä tehneen työnantajan on esitettävä selvitys siitä, että järjestelyyn ei ole ryhdytty siinä tarkoituksessa, että yritys vapautuisi työttömyysvakuutusmaksusta. Pyytäessään selvitystä yrityksessä tapahtuneesta järjestelystä Työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle, että selvityksen antamatta jättäminen ei estä maksun määräämistä.*
21 c §	21 c §
Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen	*Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen arvioimalla*
Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuosittain vakuutusvuotta seuraavan lokakuun loppuun mennessä. Työnantajan toiminnan lakatessa työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun kesken vakuutusvuoden. Jos vakuutusvuodelta määrättävä työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin peritty ennakko, työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Jos työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin peritty ennakko, työttömyysvakuutusrahasto maksaa työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Työttömyysvakuutusrahasto antaa työttömyysvakuutusmaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi vakuutusvuoden palkkasumma ja sen perusteella määräytyvä työttömyysvakuutusmaksu, vakuutuskaudelta maksettu ennakko sekä 1 momentissa tarkoitettu työnantajalle määrätty tasaus-maksu tai työnantajalle maksettava ennakonpalautus. Päätöstä ei tarvitse perustella hallintolaissa säädetyllä tavalla, jos siinä ei poiketa työnantajan ilmoittamasta palkkasummasta. Jos työttömyysvakuutusmaksu on jäänyt määräämättä, työttömyysvakuutusrahasto	*Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä 18 §:n mukaisen työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun arvioimalla sen estämättä mitä 21 §:n 1 ja 2 momentissa, 21 a §:ssä ja 21 b §:ssä säädetään, jos työnantaja ei ole ilmoittanut tulotietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettuja tulotietoja tulorekisteriin tai jos työnantajan tulorekisteriin ilmoittamat tulotiedot ovat liian pieniä käytettäessä perusteena Työttömyysvakuutusrahaston 22 tai 22 a §:n perusteella saamia ja Työttömyysvakuutusrahaston käytössä olevia muita työnantajan palkanmaksua ja muuta toimintaa koskevia tietoja.* *Sen estämättä mitä 21 a §:ssä säädetään Työttömyysvakuutusrahasto voi omasta aloitteestaan muuttaa määrättyä ennakkoa ja määrätä uuden ennakon arvioimalla, jos työnantaja on ilmoittanut ennakkopalkkasumman liian pieneksi ilmeisenä tarkoituksenaan kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksiä työttömyysvakuutusmaksujen välttämiseksi.* *Työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle arviomaksun määrä ja sen perusteet. Työnantajalle on annettava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen arviomaksun määräämistä. Selvityksen antamatta jättäminen ei estä arviomaksun mää-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
määrää puuttuvan työttömyysvakuutusmaksun maksettavaksi. Päätös on tehtävä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun ennen yritystoiminnassa tapahtunutta järjestelyä valinneen tilanteen mukaan, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työttömyysvakuutusmaksua koskevia säännöksiä. Yritystoiminnassa järjestelyjä tehneen työnantajan on esitettävä selvitys siitä, että järjestelyyn ei ole ryhdytty siinä tarkoituksessa, että yritys vapautuisi työttömyysvakuutusmaksusta. Pyytäessään selvitystä yrityksessä tapahtuneesta järjestelystä työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle, että selvityksen antamatta jättäminen ei estä maksun määräämistä.	*räämistä.* *Työttömyysvakuutusrahasto antaa arviomaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi arviomaksun määrä ja sen määräytymisperusteet. Siltä osin kuin päätöksessä poiketaan työnantajan 2 momentin perusteella antamasta selvityksestä, päätös on perusteltava hallintolaissa säädetyllä tavalla.*
21 d §	21 d §
Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen arvioimalla	***Maksujen erääntyminen***
Työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä 18 §:n mukaisen työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun arvioimalla, jos työnantaja ei ole ilmoittanut palkkasummaa 21 b §:n mukaisesti tai jos työnantajan ilmoittama palkkasumma on liian pieni käytettäessä perusteena työttömyysvakuutusrahaston 22 tai 22 a §:n perusteella saamia ja sen käytössä olevia muita, työnantajan palkanmaksua ja muuta toimintaa koskevia tietoja. Työttömyysvakuutusrahaston on ilmoitettava työnantajalle arviomaksun määrä ja sen perusteet. Työnantajalle on annettava tilaisuus selvityksen antamiseen ennen arviomaksun määräämistä. Selvityksen antamatta jättäminen ei estä arviomaksun määräämistä. Työttömyysvakuutusrahasto antaa arviomaksusta valituskelpoisen päätöksen, josta käy ilmi arviomaksun määrä ja sen määräytymisperusteet. Siltä osin kuin päätöksessä poiketaan työnantajan 2 momentin perusteella antamasta selvityksestä, päätös on perusteltava hallintolaissa säädetyllä tavalla.	*Edellä 21 §:n 1 momentissa ja 21 c §:ssä tarkoitettujen maksujen erääntymisestä ja 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen maksujen eräpäivistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
21 e §	21 e §
Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko	*Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko*
Työttömyysvakuutusrahasto perii 21 c §:ssä tarkoitetusta työttömyysvakuutusmaksusta ja 21 d §:ssä tarkoitetusta arviomaksusta korkoa ja maksaa 21 c §:ssä pykälässä tarkoitetulle ennakonpalautukselle korkoa. Koron suuruus on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Siltä osin kuin työttömyysvakuutusmaksu tai arviomaksu ylittää 1 000 euroa, maksun korko on kuitenkin viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä.	Työttömyysvakuutusrahasto perii 21 *b* §:ssä tarkoitetusta työttömyysvakuutusmaksusta ja 21 *c* §:ssä tarkoitetusta arviomaksusta korkoa ja maksaa 21 *b* §:ssä tarkoitetulle ennakonpalautukselle korkoa. Koron suuruus on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Siltä osin kuin työttömyysvakuutusmaksu tai arviomaksu ylittää 1 000 euroa, maksun korko on kuitenkin viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
21 g §	21 g §
Työttömyysvakuutusmaksujen perintään liittyvä tarkastusoikeus	*Työttömyysvakuutusmaksujen perintään liittyvä tarkastusoikeus*
Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista 21 b §:n, 21 c §:n 4 momentin, 22 §:n 1 momentin 3 kohdan, 24 §:n 3 momentin ja 24 c §:n mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus.	Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus tarkastaa työnantajan asiakirjoista *21 b §:n 4 momentin*, 22 §:n 1 momentin 3 kohdan, 24 §:n 4 momentin ja 24 c §:n mukaisen tietojenantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen oikeellisuus.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
22 §	22 §
Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojen saamiseen	*Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojen saamiseen*
Työttömyysvakuutusrahastolla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten:	Työttömyysvakuutusrahastolla on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) Eläketurvakeskukselta ja työeläkelaitoksilta työnantajakohtaisesti tiedot maksetuista palkoista ja tiedot yrittäjän eläkelain	2) Eläketurvakeskukselta ja työeläkelaitoksilta työnantaja- ja *työntekijäkohtaisesti yksilöidyt* tiedot maksetuista palkoista ja tie-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti vakuutetuista henkilöistä ja ajanjaksoista, joina henkilöt ovat vakuutettuja mainittujen lakien mukaisesti sekä henkilöille näinä ajanjaksoina maksetuista palkoista sekä palkkaa maksaneiden työnantajien yksilöintitiedot;	dot yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti vakuutetuista henkilöistä ja ajanjaksoista, joina henkilöt ovat vakuutettuja mainittujen lakien mukaisesti sekä henkilöille näinä ajanjaksoina maksetuista palkoista sekä palkkaa maksaneiden työnantajien yksilöintitiedot;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
22 a §	22 a §
Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojensaamiseen Verohallinnolta	*Työttömyysvakuutusrahaston oikeus tietojensaamiseen Verohallinnolta*
Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Verohallinnolta työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten tarpeelliset:	Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Verohallinnolta työttömyysvakuutusmaksun määräämistä, perintää ja valvontaa varten tarpeelliset:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) suorituksensaajittain syntymävuodella yksilöidyt tiedot työnantajan verotusta varten ilmoittamista maksetuista palkoista ja niihin rinnastettavista suorituksista sekä palkansaajalta pidätetyistä veroista ja pakollisista vakuutusmaksuista.	3) suorituksensaajittain *henkilötunnuksella tai muutoin yksilöidyt tiedot työnantajan tai muun suorituksen maksajan* verotusta varten ilmoittamista maksetuista palkoista, niihin rinnastettavista suorituksista *ja niihin liittyvistä työnantajasuorituksista* sekä palkansaajalta pidätetyistä veroista ja pakollisista vakuutusmaksuista;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
24 i §	24 i §
Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua	*Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa ja palautuskorkoa työnantajan vahingoksi, jos virhe johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös silloin, jos työnantaja ei ole antanut palkkasummailmoitusta, palk-	*Jos työnantaja on muuttanut tulorekisteriin ilmoittamiaan tietoja tai korjannut tulorekisteriin ilmoittamissaan tiedoissa olevan virheen tai* virhe johtuu Työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä taikka muusta niihin verrattavasta erehdyksestä, Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista *21 ja 21 c §:n perusteella määrättyjä työttömyysvakuutusmaksuja*, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa ja palautuskorkoa *niiden muutosta vas-*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
kasummailmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa.	*taavaksi samalta tai toiselta vakuutusvuodelta*. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös, jos työnantaja ei ole tehnyt palkkatietoilmoitusta *tulorekisteriin, palkkatietoilmoitus* tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa *tulorekisteriin*.
— — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — —
	_____
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2019 työttömyysvakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen. Sen 21 §:n 2 momenttia sovelletaan 1 päivästä marraskuuta 2018.
	Työttömyysvakuutusmaksujen ennakkojen määräämiseen vuosille 2019 ja 2020 sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaantullessa voimassa ollutta 21 a §:ää.
	Työnantajille, jotka eivät ole ilmoittautuneet ennakkomalliin viimeistään 15 päivänä marraskuuta 2018, työttömyysvakuutusmaksut määrätään 1 päivästä tammikuuta 2019 noudattaen 21 §:ää ja 21 d §:n 1 momenttia.
	Vuoden 2018 tai sitä aikaisempien vuosien työttömyysvakuutusmaksuihin sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

koulutuksen korvaamisesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan koulutuksen korvaamisesta annetun lain (1140/2013) 8 ja 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
8 §	8 §
Menettely haettaessa koulutuskorvausta työttömyysvakuutusrahastolta	*Menettely haettaessa koulutuskorvausta Työttömyysvakuutusrahastolta*
Työnantaja ilmoittaa rahoituslain 21 b §:n mukaisen palkkasummailmoituksen yhteydessä tämän lain 5 §:n mukaisen koulutuskorvauksen määrän.	*Työnantajan on haettava koulutuskorvausta Työttömyysvakuutusrahastolta vakuutusvuotta seuraavan kalenterivuoden tammikuun loppuun mennessä.*
Työttömyysvakuutusrahasto antaa päätöksen koulutuskorvauksen määrästä samassa yhteydessä, kun se määrää rahoituslain 21 c §:n perusteella työttömyysvakuutusmaksun määrän.	Työttömyysvakuutusrahasto antaa päätöksen koulutuskorvauksen määrästä. *Koulutuskorvaus maksetaan työnantajalle tai hyvitetään rahoituslain 21 §:n 1 momentin tai 21 b §:n mukaan määrättävästä työttömyysvakuutusmaksusta.*
Koulutuskorvaus vähennetään työnantajalle määrätystä työttömyysvakuutusmaksusta.	
9 §	9 §
Rahoituslain soveltaminen	*Rahoituslain soveltaminen*
Työttömyysvakuutusrahaston maksamaa koulutuskorvausta koskevaan asiaan sovelletaan, mitä rahoituslain 21 c, 22, 22 a, 22 c—24 g, 24 i, 26 d ja 26 e §:ssä säädetään työttömyysvakuutusmaksusta.	Työttömyysvakuutusrahaston maksamaa koulutuskorvausta koskevaan asiaan sovelletaan, mitä rahoituslain *21 b*, 22, 22 a, 22 c—22 g, 23, 24, 24 a—24 g, 24 i, 26 d ja 26 e §:ssä säädetään työttömyysvakuutusmaksusta.
	———
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
	Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2019 koulutuskorvauksen määräämiseen.